Ecologische toetsing Tichelbeeksewaard-noord

9 juni 2016

Ecologische toetsing Tichelbeeksewaard-noord

Toetsing aan de Natuurbeschermingswet en Flora- en faunawet

Kenmerk R001-1230253BJF-baw-V02-NL

Verantwoording

Titel	Ecologische toetsing Tichelbeeksewaard-noord
Opdrachtgever	Gemeente Zutphen
Projectleider	Frank Aarts
Auteur(s)	Cornel van der Kooij en Benjamin Flierman
Projectnummer	1230253
Aantal pagina's	46 (exclusief bijlagen)
Datum	9 juni 2016
Handtekening	Ontbreekt in verband met digitale verwerking. Dit rapport is aantoonbaar vrijgegeven

Colofon

Tauw bv
BU Meten, Inspectie & Advies
Handelskade 37
Postbus 133
7400 AC Deventer
Telefoon +31 57 06 99 91 1
Fax +31 57 06 99 66 6

Dit document is eigendom van de opdrachtgever en mag door hem worden gebruikt voor het doel waarvoor het is vervaardigd met inachtneming van de rechten die voortvloeien uit de wetgeving op het gebied van het intellectuele eigendom.
De auteursrechten van dit document blijven berusten bij Tauw. Kwaliteit en verbetering van product en proces hebben bij Tauw hoge prioriteit. Tauw hanteert daartoe een managementsysteem dat is gecertificeerd dan wel geaccrediteerd volgens:

- NEN-EN-ISO 9001

Inhoud

Verantwoording en colofon **5**

1 Inleiding **9**
1.1 Aanleiding en doel 9
1.2 Toetsingskader 10
1.3 Werkwijze 11
1.3.1 Natuurbeschermingswet 11
1.3.2 Flora- en faunawet 11
1.4 Situatie en beoogde ontwikkeling 11
1.5 Tijdelijke en permanente effecten en cumulatie 13

2 Toetsing Natuurbeschermingswet 1998 ..... **15**
2.1 Inleiding 15
2.2 Natura 2000-gebied Rijntakken onderdeel Uiterwaarden IJssel 17
2.3 Effecttoetsing habitattypen 21
2.4 Effecttoetsing habitatrichtlijnsoorten 21
2.5 Effecttoetsing vogelrichtlijnsoorten, onderdeel broedvogels 23
2.6 Effecttoetsing vogelrichtlijnsoorten, onderdeel niet-broedvogels 28
2.7 Conclusies toetsing Natuurbeschermingswet 1998 30

3 Toetsing Flora- en faunawet **31**
3.1 Hoe beschermt de Flora- en faunawet soorten? 31
3.2 Effecten op aanwezige soorten 32
3.3 Conclusies toetsing Flora- en faunawet 38

4 Ecologische inrichtingseisen **39**
4.1 Inrichtingseisen beek 39
4.2 Maaibeheer en recreatie 40

5 Conclusies en aanbevelingen **41**
5.1 Natuurbeschermingswet 1998 41
5.2 Flora en faunawet 41
5.3 Uitvoeringsmaatregelen 42
5.4 Vervolg, planning, uitvoerbaarheid 43

6 Literatuur **44**

Bijlage(n)

1 Effectenindicator instandhoudingsdoelstellingen Rijntakken
2 Uitsnede uit de habitattypenkaart Natura 2000 gebied Rijntakken (versie 30 januari 2015)
3 Verspreidingsgegevens habitatsoorten en broedvogels (Natura 2000 gebied Rijntakken)
4 Verspreidingsgegevens niet-broedvogels (Natura 2000 gebied Rijntakken)
5 Verspreidingsgegevens soorten Flora- en faunawet

1 Inleiding

De gemeente Zutphen is voornemens om het noordelijk deel van de uiterwaard Tichelbeeksewaard een kwaliteitsimpuls te geven en daarmee aantrekkelijker te maken voor recreatie. Tegelijkertijd wordt de natuurwaarde verhoogd. In het voorliggende rapport wordt ingegaan op de mogelijke effecten in het kader van de Natuurbeschermingswet en Flora- en faunawet.

1.1 Aanleiding en doel

Bij alle ruimtelijke ingrepen en plannen dient aannemelijk gemaakt te worden dat het voornemen uitvoerbaar is. Een inschatting van eventuele belemmeringen op het gebied van natuurbescherming is hier onderdeel van. Al tijdens de planvorming moet daarom inzichtelijk gemaakt worden of er (mogelijk) sprake is van effecten op beschermde natuurwaarden, of er voldoende mogelijkheden zijn om eventuele effecten te voorkomen, mitigeren of compenseren, en of hiervoor een ontheffing- of vergunningsplicht geldt.

In opdracht van gemeente Zutphen heeft Tauw onderzoek gedaan naar de consequenties van natuurwetgeving (Natuurbeschermingswet en Flora- en faunawet) voor de kwaliteitsimpuls voor Tichelbeeksewaard-noord. De beoogde ontwikkeling en de voor deze toetsing relevante aspecten zijn nader beschreven in paragraaf 1.4.

In deze rapportage wordt antwoord gegeven op de volgende vragen:

- In hoeverre is de beoogde ontwikkeling (mogelijk) strijdig met de bepalingen uit de Natuurbeschermingswet en Flora- en faunawet?
- Welke consequenties zijn daar aan verbonden?
- Wat betekent dit voor de verdere planvorming en uitvoering?

Ten aanzien van het aspect stikstofdepositie is een aparte rapportage opgesteld (R002-1230253BJF-rlk-V03-NL).

1.2 Toetsingskader

Het project kwaliteitsimpuls Tichelbeeksewaard is in de voorliggende rapportage getoetst aan de Natuurbeschermingswet 1998 en de Flora- en faunawet.

Natuurbeschermingswet 1998
De Natuurbeschermingswet 1998 (hierna Nbw) beschermt Natura 2000-gebieden en Beschermde Natuurmonumenten. Natura 2000-gebieden zijn de natuurgebieden die een Europese status hebben. Ze zijn als beschermd gebied aangewezen vanwege hun waarde voor kwalificerende natuurwaarden (bepaalde planten- of diersoorten of bepaalde habitattypen). Beschermde Natuurmonumenten zijn de natuurgebieden die van oudsher door de Nederlandse overheid zijn aangewezen, begrensd en beschermd. Ook deze gebieden worden beschermd door de Nbw.

Voor alle kwalificerende soorten en habitattypen van Natura 2000-gebieden zijn doelstellingen geformuleerd, de zogenaamde ‘instandhoudingsdoelstellingen’. Die doelstellingen mogen door een plan, project of handeling niet worden geschaad. Om te kunnen beoordelen of er schade *kan* optreden wordt een zogenaamde ‘Voortoets’ uitgevoerd. Wanneer het plan, het project of de handeling onverhoopt schadelijk blijkt te zijn of wanneer dat niet (met zekerheid) kan worden uitgesloten dan is een vervolgtraject noodzakelijk in de vorm van een passende beoordeling en vergunningsplanprocedure.

Effecten op beschermde gebieden kunnen zowel optreden doordat activiteiten (deels) binnen de grenzen van een Natura 2000-gebied plaatsvinden, maar ook als gevolg van activiteiten in de nabijheid ervan. In het laatste geval is het effect vaak indirect, bijvoorbeeld door invloed van geluid of licht of via stikstofdepositie. In deze gevallen spreekt men van ‘externe werking’. Daarnaast is het ook mogelijk dat een extern effect op het beschermde gebied plaatsvindt omdat een activiteit gebieden beïnvloed die een belangrijke relatie hebben met een beschermd gebied.

Flora- en faunawet
Soortbescherming wordt gewaarborgd door de Flora- en faunawet (hierna Ffw). Deze wet beschermt inheemse dier- en plantensoorten waarbij onderscheid wordt gemaakt in verschillende beschermingscategorieën. Voor álle activiteiten met een mogelijk effect op beschermde planten- en diersoorten is toetsing aan de Ffw noodzakelijk. Als negatieve effecten op soorten mogelijk zijn, en als op basis van een oriënterende veldbezoek of actuele verspreidingsgegevens de aanwezigheid van soorten niet kan worden uitgesloten, is nader onderzoek naar de aanwezigheid van deze soorten noodzakelijk. Dit nadere onderzoek moet leiden tot zekerheid over aanwezigheid zodat eventueel mitigerende of compenserende maatregelen kunnen worden genomen.

1.3 Werkwijze

1.3.1 Natuurbeschermingswet

Deze voortoets beantwoordt de volgende vragen:

- Welke Natura 2000-gebieden en Beschermde natuurmonumenten zijn van belang?
- Wat zijn de beschermde natuurwaarden van deze gebieden?
- Welke effect heeft de voorgenomen ontwikkeling op deze beschermde natuurwaarden?
- Wat betekent dit voor de verdere planvorming en uitvoering?

Voor de Natura 2000-gebieden zijn de instandhoudingsdoelen beschreven en wordt getoetst of het voornemen een effect kan hebben op de te beschermen waarden.

1.3.2 Flora- en faunawet

Deze toets beantwoordt de volgende vragen:

- Welke beschermde soorten zijn in het plangebied aanwezig?
- Welke effect heeft de voorgenomen ontwikkeling op deze beschermde natuurwaarden?
- Wat betekent dit voor de verdere planvorming en uitvoering?

De mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten is bepaald aan de hand van de volgende gegevens:

- Regionale en landelijke verspreidingsatlassen en -data
- Gegevens van de Nationale Database Flora en Fauna (NDFF) (data vanaf 2012)

Tevens zijn bestaande beschikbare ecologische studies uit de omgeving geraadpleegd:

- Quick scan flora en fauna IJsselkade te Zutphen (Econsultancy 2015)
- Ruimte voor de rivier projecten dijkverleggingen Cortenoever en Voorsterklei en een geul in de Tichelbeeksewaard, Snip 3, cotivo om natuur toetsing Flora- en faunawet (Arcadis 2011)
- Ruimte voor de rivier projecten dijkverleggingen Cortenoever en Voorsterklei en een geul in de Tichelbeeksewaard, Snip 3, cotivo om natuur Passende Beoordeling Natuurbeschermingswet (Arcadis 2011)

1.4 Situatie en beoogde ontwikkeling

De uiterwaard Tichelbeeksewaard als geheel bevindt zich langs de IJssel in de gemeente Zutphen. In de Tichelbeeksewaard lopen watergangen ten behoeve van de landbouw die de scheiding vormen tussen de percelen. De percelen worden gebruikt als grasland voor hooi, kuilgras of begrazing. In het zuidelijke deel staan diverse houtwallen als scheiding tussen de percelen. Meer naar het noorden, in de nabijheid van de Oude IJsselbrug, neemt het aandeel opgaande vegetatie af en wordt de uiterwaard opener. In het meest noordelijke deel ligt een strang die middels een sluisje in contact staat met de IJssel.

Het plangebied voor de kwaliteitsimpuls (Tichelbeeksewaard-noord) is gelegen onder en in de nabijheid van de Oude IJsselbrug. Figuur 1.1 geeft globaal de ligging weer van het plangebied.

Figuur 1.1 Ligging plangebied (globaal) in de uiterwaarden IJssel

Beoogde ontwikkeling

De gemeente Zutphen is voornemens de Tichelbeeksewaard-noord een kwaliteitsimpuls te geven. De Tichelbeeksewaard als geheel, is van meet af aan een belangrijk gebied binnen het project IJsselsprong en is opgenomen in het project ‘Rivier in de Stad’. De kwaliteitsimpuls heeft een positieve uitstraling voor de beide zijden van de IJssel: De Hoven en de binnenstad. De Tichelbeeksewaard vormt hiermee een natuurlijke schakel tussen de binnenstad en De Hoven. De beoogde ingrepen in het gebied worden dusdanig ontworpen en uitgevoerd dat deze anticipeert op de aanleg van een eventuele geul in de toekomst (‘no-regret’) (gemeente Zutphen 2014).

Het doel van de kwaliteitsimpuls is het creëren van een toegankelijk deel van de Tichelbeeksewaard voor recreatief medegebruik vanuit De Hoven en de (binnen)stad, waarbij respectvol wordt omgegaan met de natuur en natuurdoelstellingen die op dit gebied rusten. Er wordt informatie gegeven over natuur, historie, water en historische context (gemeente Zutphen 2014).

De ingrepen in de Tichelbeeksewaard vinden uitsluitend onder en nabij de Oude IJsselbrug plaats. Op basis van de huidige planning wordt in 2016 gestart met de realisering van de nieuwe inrichting en vergroting van de toegankelijkheid.

Onderdelen van de beoogde kwaliteitsimpuls voor 2016 zijn:

- ‘Ecologisering’ van de Tichelbeek in de nabijheid van de Oude IJsselbrug. De beek wordt ter plaatse verbreed en voorzien van natuurvriendelijke oevers
- Opruimen van de bestaande weg van de Kanonskade naar de kribben
- Verbetering van de toegankelijkheid van het gebied door middel van het creëren van wandelpaden (uitgevoerd in stenige, niet verspoelende verharding of hout) en een trap vanaf de Oude IJsselbrug naar de Tichelbeeksewaard
- Aanleg van educatieve informatiepunten. Er komen enkele informatieborden ‘spannend Gelderland’ gekoppeld aan uitkijkelementen
- Aanleg van een trap vanaf de brug naar de uiterwaard. Rivierrecreanten (zonnen, pootjebaden) worden zoveel mogelijk naar de rivieroever geleid en weg van het weidegebied. Er worden voorzieningen gemaakt die uitnodigen tot verblijf rond de Oude IJsselbrug. Recreatie buiten dit gebied wordt licht ontmoedigd, bijvoorbeeld door klaphekken
- De inrichting van het landschap blijft, los van de te ecologiseren beek, overeenkomstig met de huidige situatie

1.5 Tijdelijke en permanente effecten en cumulatie

Bij de ecologische toetsing is onderscheid gemaakt in tijdelijke en permanente invloeden:

Tijdelijke effecten

Tijdens de aanlegwerkzaamheden is er in het gebied sprake van graafwerkzaamheden (verruimen van de beek en opruimen bestaande weg) en overige inrichtingswerkzaamheden (aanleg nieuwe paden, aanleg informatievoorzieningen). Dit leidt mogelijk tot effecten door:

- Ruimtebeslag
- Optische verstoring
- Geluidverstoring
- Lichtverstoring
- Stikstofdepositie

Permanente effecten

De beoogde aanpassingen hebben een andere verdeling van graslanden, (moeras)ruigte en wateroppervlak tot gevolg. Daarnaast wordt verwacht dat er een toename van bezoekers komt vanaf de Kanonsdijk naar de rivieroever. Dit zal met mooi weer naar schatting circa 100 bezoekers per dag zijn, in vergelijking met enkele tientallen in de huidige situatie. De permanente effecten zijn daarom te verdelen in:

- Ruimtebeslag
- Optische verstoring
- Geluidverstoring

Cumulatie

Een afzonderlijke ingreep hoeft niet per definitie een negatieve invloed te hebben op de gunstige staat van instandhouding van een beschermde soort. Meerdere ingrepen samen kunnen dit echter wel tot gevolg hebben. Dit kan problemen veroorzaken voor soorten die op bovenlokaal niveau een duurzaam netwerk vormen. Inzicht in de lokale ontwikkelingen in een gebied over een bepaalde tijd is daarom noodzakelijk om vast te stellen of er in samenhang getoetst moet worden, welke alternatieven er beschikbaar zijn voor de soort en of de gunstige staat van instandhouding in het geding is. Op het moment van opstellen van deze voortoets is er één voornemen bekend dat cumulatief getoetst dient te worden alvorens de ontwikkelingen in de Tichelbeeksewaard-noord van start kunnen gaan. Dit betreft de plannen aan de overzijde van de IJssel: de herinrichting van de stadskade. De relatie van de stadskade met de Tichelbeeksewaard-noord is echter buitengewoon minimaal. Aangezien de ontwikkeling bij de stadskade enkel en alleen bestaat uit herinrichting van de kade, buiten het Natura 2000-gebied ligt en van geen nut is voor vogel- en/of habitatrichtlijnsoorten, worden cumulatieve effecten met dit project uitgesloten.

2 Toetsing Natuurbeschermingswet 1998

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de vraag of, en zo ja in welke mate, schade is te verwachten aan Natura 2000-gebieden en / of beschermde natuurmonumenten.

2.1 Inleiding

In figuur 2.1 is de ligging van het plangebied ten opzichte van Natura 2000-gebieden weergegeven. Er zijn geen Beschermde Natuurmonumenten gelegen in de ruime omgeving van het plangebied. Het plangebied maakt deel uit van het Natura 2000-gebied Rijntakken onderdeel Uiterwaarden IJssel. Een negatief effect op het Natura 2000-gebied kan daardoor niet op voorhand worden uitgesloten. In de wijdere omgeving bevindt zich het Natura 2000-gebied Landgoederen Brummen en het Natura 2000-gebied Veluwe.

Omdat de invloedzone van de ontwikkeling beperkt is (zie verderop in dit hoofdstuk), richt deze toetsing zich alleen op het Natura 2000-gebied Rijntakken, onderdeel Uiterwaarden IJssel. Als op dit gebied effecten uit te sluiten zijn, dan zijn effecten op de overige weergegeven gebieden ook uit te sluiten.

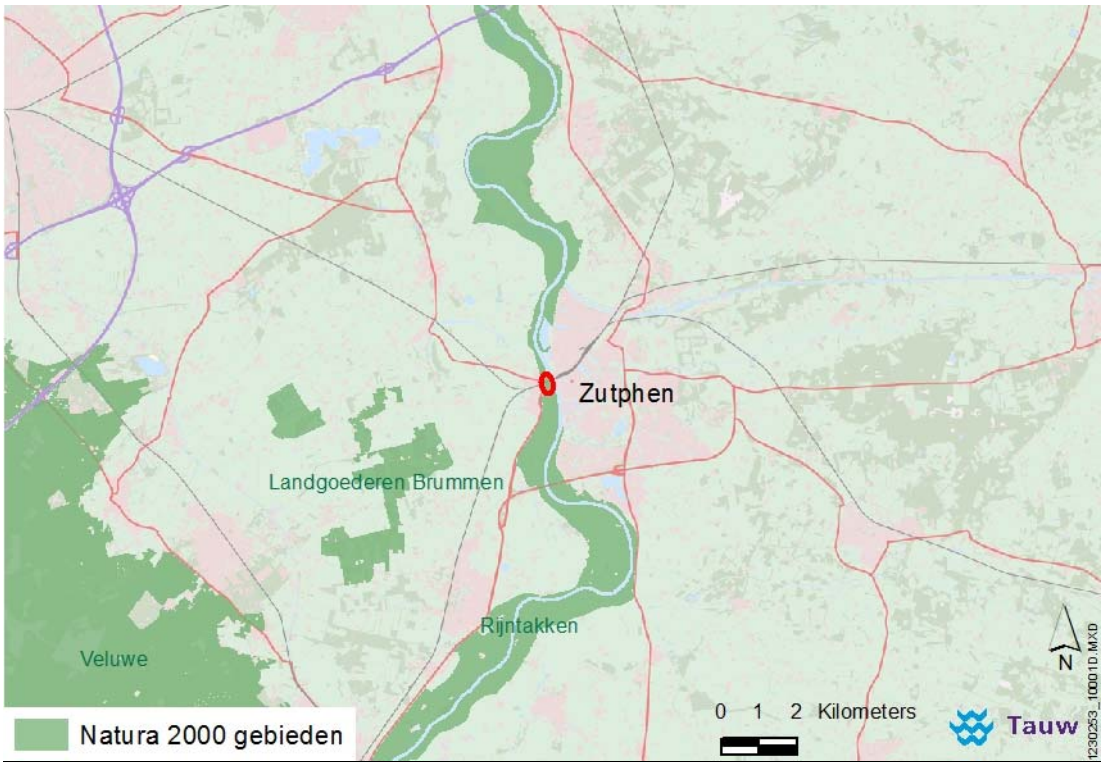

Figuur 2.1 Ligging Natura 2000-gebieden in omgeving plangebied

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de vraag of het optreden van negatieve effecten al dan niet *met zekerheid* kan worden uitgesloten (www.tauw.nl/natuurwetgeving/natuurbeschermingswet-1998). De vraag over deze zekerheid wordt beantwoord via een zogenaamde voortoets. Hiertoe is in kaart gebracht voor welke habitattypen of soorten het Natura 2000-gebied een bijzondere waarde heeft en wat de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied zijn. Uit de Nbw, te lezen in samenhang met jurisprudentie, volgt dat wanneer effecten op instandhoudingsdoelstellingen *niet* met zekerheid kunnen worden uitgesloten er *per definitie* sprake is van (significante) effecten en een eventuele noodzaak voor nader onderzoek of een vergunningsaanvraag.

2.2 Natura 2000-gebied Rijntakken onderdeel Uiterwaarden IJssel

Gebiedsbeschrijving
Het deelgebied Uiterwaarden IJssel omvat het systeem van de rivier de IJssel, de aanliggende oeverwallen en de uiterwaarden. De IJssel is een zijtak van de Rijn en loopt van Arnhem tot aan het IJsselmeer. Het landschap is ontstaan in een periode dat de rivier een veel groter deel van de waterafvoer verzorgde en de monding nog een echte delta was. De IJssel neemt in perioden van hoge afvoer 1/6 deel van de Rijnafvoer voor haar rekening. In perioden met lage afvoer wordt het water op peil gehouden door de stuw in de Neder-Rijn. Gedurende het winterhalfjaar zijn grote delen van de uiterwaarden geïnundeerd geraakt. De overstromingsduur en -frequentie variëren sterk van jaar tot jaar. Er zijn grote verschillen in het buitendijkse gebied, verschillen in hoogteligging, afwisseling tussen smalle en brede delen en tussen dichte kleinschalige en grote open delen. Plaatselijk treedt grondwater uit en monden beken uit in het IJsseldal. Zandige kalkrijke oeverwallen en rivierduinen worden afgewisseld met kleiige, vlakke stroomdalen. Bij Arnhem en Dieren snijdt de rivier de stuwwal van de Veluwe aan. Tot aan Olst zijn in het verleden brede meanders (kronkelwaarden) gevormd. In het middendeel stroomt de rivier tussen relatief smalle, hoog gelegen uiterwaarden. Bij Zalk, in het benedendeel, krijgt de rivier een breder bed dat bij Kampen overgaat in een kleine delta. Dit jong gebied is gevormd na de Romeinse tijd en voor de afsluiting van het IJsselmeer. Tussen Dieren en Wijhe liggen veel landgoederen met daarbij behorende oude verkavelingspatronen, heggen en bossen. Het landschap van het noordelijkste deel is open en wordt gekenmerkt door grasland. Een aantal vrijwel onvergraven en reliëfrijke uiterwaarden zoals Cortenoever, Rammelwaard, Ravenswaard en Scherenwelle, vormt een kleinschalig oud cultuurlandschap met daarin stroomdalgraslanden, kievitsbloemhooilanden en glanshaverhooilanden. In reliëfrijke delen komt plaatselijk hardhoutooibos voor. De IJssel verbindt een aantal natuurgebieden met elkaar:

- De natuurgebieden langs de rivieren, in de Gelderse Poort en bovenstrooms langs de Rijn in het zuiden
- De laagveenmoerassen van Noordwest Overijssel in het noorden
- De Randmeren en het Ketelmeer met aansluiting op het IJsselmeer in het westen (ministerie EZ 2014)

Kwalificerende habitattypen en vogel- en habitatrichtlijnsoorten
Voor het Natura 2000-gebied Rijntakken gelden instandhoudingsdoelen voor habitattypen, habitatrichtlijnsoorten, broedvogels en niet-broedvogels. De planlocatie in de Tichelbeeksewaard bevindt zich in een deel dat alleen is aangewezen als Vogelrichtlijngebied en niet als Habitatrichtlijngebied (zie figuur 2.2). Dit betekent dat alleen de doelstellingen van de vogelsoorten op dit gebied van toepassing zijn; doelstellingen voor habitattypen en habitatsoorten zijn niet van toepassing.

Wel moet worden getoetst of de beoogde herinrichting van het gebied door middel van externe invloed een effect kan hebben op de habitattypen en -soorten in nabij gelegen delen van het Natura 2000 gebied die wel als Habitatrichtlijngebied zijn aangewezen.

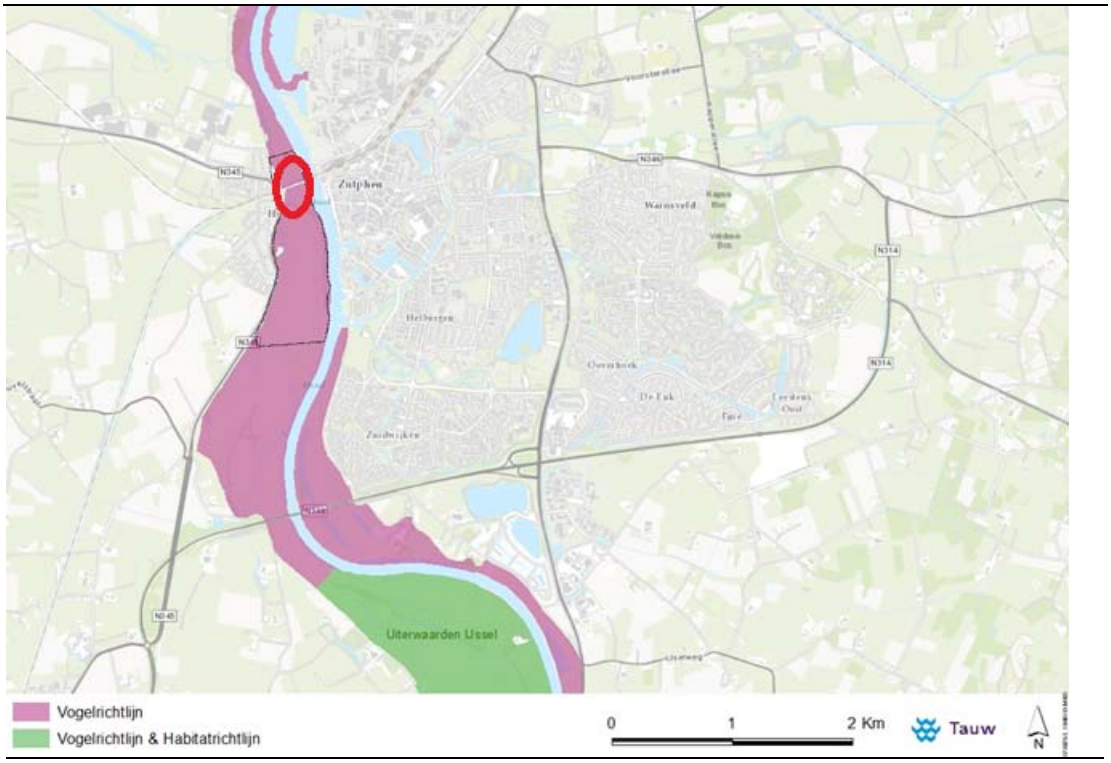

Figuur 2.2 Ligging van Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebied binnen het Natura 2000-gebied Rijntakken

De gebiedsspecifieke ecologische vereisten voor de duurzame instandhouding van de kwalificerende habitattypen en habitat- en vogelrichtlijnsoorten zijn beschreven in instandhoudingsdoelstellingen. In de onderstaande tabel zijn de instandhoudingsdoelstellingen van de kwalificerende habitattypen en habitat- en vogelrichtlijnsoorten aangegeven.

Tabel 2.1 Instandhoudingsdoelen van habitattypen, habitatsoorten en vogelrichtlijnsoorten in Rijntakken

Habitattypen	**Doelstelling oppervlak**	**Doelstelling kwaliteit**
H3150 - Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden	>	>
H3260B - Beken en rivieren met waterplanten (grote fonteinkruiden)	>	=
H3270 - Slikkige rivieroevers	>	>
H6120 - *Stroomdalgraslanden	>	>
H6430A - Ruigten en zomen (moerasspirea)	=	=
H6430C - Ruigten en zomen (droge bosranden)	>	>
H6510A - Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (glanshaver)	>	>
H6510B - Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (grote vossenstaart)	>	>
H91E0A - *Vochtige alluviale bossen (zachthoutooibossen)	=	>
H91E0B - *Vochtige alluviale bossen (essen-iepenbossen)	>	>
H91F0 - Droge hardhoutooibossen	>	>
Habitatsoorten	**Omvang leefgebied**	**Kwaliteit leefgebied**
H1095 - Zeeprik	>	>
H1099 - Rivierprik	>	>
H1102 - Elft	=	=
H1106 - Zalm	=	=
H1134 - Bittervoorn	=	=
H1145 - Grote modderkruiper	>	>
H1149 - Kleine modderkruiper	=	=
H1163 - Rivierdonderpad	=	=
H1166 - Kamsalamander	>	>
H1318 - Meervleermuis	=	=
H1337 - Bever	=	>
Broedvogels		
A004 - Dodaars	=	=
A017 - Aalscholver	=	=
A021 - Roerdomp	>	>
A022 - Woudaapje	>	>
A119 - Porseleinhoen	>	>
A122 - Kwartelkoning	>	>
A153 - Watersnip	=	=
A197 - Zwarte Stern	=	=
A229 - IJsvogel	=	=
A249 - Oeverzwaluw	=	=

Broedvogels	**Omvang leefgebied**	**Kwaliteit leefgebied**
A272 - Blauwborst	=	=
A298 - Grote karekiet	>	>
Niet-broedvogels		
A005 - Fuut	=	=
A017 - Aalscholver	=	=
A037 - Kleine Zwaan	=	=
A038 - Wilde Zwaan	=	=
A039 - Toendrarietgans	=	=
A041 - Kolgans	=(<)	=
A043 - Grauwe Gans	=(<)	=
A045 - Brandgans	=	=
A048 - Bergeend	=	=
A050 - Smient	=(<)	=
A051 - Krakeend	=	=
A052 - Wintertaling	=	=
A053 - Wilde eend	=	=
A054 - Pijlstaart	=	=
A056 - Slobeend	=	=
A059 - Tafeleend	=	=
A061 - Kuifeend	=	=
A068 - Nonnetje	=	=
A125 - Meerkoet	=	=
A130 - Scholekster	=	=
A140 - Goudplevier	=	=
A142 - Kievit	=	=
A151 - Kemphaan	=	=
A156 - Grutto	=	=
A160 - Wulp	=	=
A162 - Tureluur	=	=

De tijdelijke en permanente effecten zoals genoemd in paragraaf 1.5 zijn in de onderstaande paragrafen, voor zover relevant, uitgewerkt voor de habitattypen, habitatrichtlijnsoorten en de vogelrichtlijnsoorten (met onderscheid tussen broedvogels en niet-broedvogels).

2.3 Effecttoetsing habitattypen

Ruimtebeslag
De Tichelbeeksewaard is aangewezen als Vogelrichtlijngebied. Het is geen Habitatrichtlijngebied. Er zijn geen kwalificerende habitattypen binnen de uiterwaard gekarteerd (habitattypenkaart versie 30 januari 2015). De dichtstbijzijnde gekarteerde habitattypen bevinden zich in de uiterwaarden Rammelwaard (ten noorden van het plangebied en Cortenoever (ten zuiden van het plangebied) (zie bijlage 2). Effecten als gevolg van ruimtebeslag zijn uitgesloten.

Stikstofdepositie
Voor de potentiele effecten van stikstofemissie en -depositie op habitattypen is een separate rapportage opgesteld (Tauw, 2015). Hierin is geconcludeerd dat geen sprake is van (significant) negatieve effecten.

2.4 Effecttoetsing habitatrichtlijnsoorten

De uiterwaard Tichelbeeksewaard is aangewezen als Vogelrichtlijngebied. Het is geen Habitatrichtlijngebied. Uit bestaande verspreidingsgegevens (vanaf 2012) blijkt evenwel dat de habitatsoort bittervoorn in de beek voorkomt die door de uiterwaard loopt, de Oekensebeek (zie bijlage 3). Oudere waarnemingen (Arcadis 2011) uit het gebied bevatten eveneens bittervoorn en ook van kleine modderkruiper en rivierdonderpad, eveneens habitatrichtlijnsoorten. Van overige habitatrichtlijnsoorten zijn geen verspreidingsgegevens bekend uit het plangebied en wordt de aanwezigheid niet verwacht.

Ruimtebeslag en versnippering
De voorgenomen herinrichting van de beek heeft een positief effect op de vissoorten. Door de herprofilering wordt het wateroppervlak uitgebreid en is er meer variatie in diepte met meer ondiepe delen. De nieuwe inrichting is positief voor de bittervoorn en kleine modderkruiper, maar ook voor tal van andere vissoorten. Het is neutraal of licht positief voor de rivierdonderpad omdat deze soort overwegend in een ander habitat voor komt (zoals bijvoorbeeld stenig substraat langs de kribben). Hoewel de Tichelbeeksewaard niet is aangewezen als Habitatrichtlijngebied heeft de herinrichting dus wel een gunstig effect op deze soorten en daarmee ook voor populaties in delen van het Natura 2000 gebied die wel als Habitatrichtlijngebied zijn aangewezen. De toekomstige situatie is dus een verbetering ten opzichte van de huidige situatie. Tijdens de uitvoering kan wel sprake zijn van negatieve effecten (zie verderop bij ‘Geluid/trillingen/licht/optische verstoring - tijdelijke verstoring’).

Verontreiniging
De voorgenomen herinrichting leidt niet tot verontreiniging in het gebied. Hierbij wordt ervan uitgegaan dat tijdens de aanlegwerkzaamheden er geen materiaal of andere verontreinigingen in het gebied achterblijft. Vanwege de verwachte toename van recreatiedruk is tevens het voorkomen van extra afval door recreatie in het gebied en dit door middel van monitoring te sturen een aandachtspunt.

Geluid/trillingen/licht/optische verstoring - tijdelijk
De vissen in de beek kunnen tijdens de graafwerkzaamheden voor de herinrichting mogelijk hinder ondervinden door de fysieke werkzaamheden en door geluid of trillingen. De werkzaamheden hebben geen effect op populaties in nabijgelegen uiterwaarden die wel als Habitatrichtlijngebied zijn aangewezen. Om negatieve effecten tegen te gaan zijn mitigerende maatregelen voorgesteld (zie hoofdstuk 3 Flora- en faunawet). Significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen zijn uitgesloten.

Geluid/trillingen/licht/optische verstoring - eindsituatie (recreatie)
In de eindsituatie is er geen sprake van verstoring door geluid, trillingen, licht of optische verstoring op de bittervoorn, kleine modderkruiper, rivierdonderpad of andere habitatrichtlijnsoorten.

Stikstofdepositie - tijdelijk
Voor stikstofdepositie is alleen de kamsalamander en mogelijk ook de grote en kleine modderkruiper gevoelig (Effectenindicator, Ministerie van EZ, 2015). De leefgebieden van deze habitatrichtlijnsoorten zijn binnen het Natura 2000-gebied aangewezen als habitattype. Voor de kamsalamander kan dat zwak gebufferde vennen (H3130) zijn, of meren met krabbenscheer en fonteinkruiden (H3150). Bij sterke stikstofdepositie kan in deze habitattypen algenbloei optreden, wat leidt tot zuurstoftekort (Ministerie van EZ, 2015b).
Van de bovengenoemde habitattypen heeft alleen H3150 heeft een instandhoudingsdoel in het Natura 2000-gebied Rijntakken. Effecten door stikstofdepositie op dit habitattype zijn beschreven in Tauw, 2015. Depositie in overige typen leefgebied van de kamsalamander is niet van invloed op de soort (Ministerie van EZ, 2015b).
Effecten van stikstofdepositie op leefgebied van de kleine en grote modderkruiper zijn niet aan de orde. De leefgebieden van deze soorten zijn niet gevoelig zijn voor stikstof óf stikstofdepositie in de leefgebieden is geen bepalende factor is voor het functioneren hiervan voor deze soorten (Ministerie van EZ, 2015b).
Geconcludeerd wordt dat stikstofdepositie ten gevolge van de werkzaamheden niet leidt tot effecten op habitatrichtlijnsoorten, anders dan depositie van stikstof in H3150. Effecten hiervan zijn bepaald in het depositierapport (Tauw, 2015). Hierin is geconcludeerd dat geen sprake is van (significant) negatieve effecten.

2.5 Effecttoetsing vogelrichtlijnsoorten, onderdeel broedvogels

Binnen het plangebied zijn verblijfplaatsen van kwartelkoning en porseleinhoen aanwezig (zie bijlage 3). De uiterwaard Tichelbeeksewaard ten zuiden van de IJsselbrug is aangewezen als kerngebied voor de porseleinhoen. Ten noorden van de IJsselbrug is de uiterwaard aangewezen als kerngebied voor de kwartelkoning.

Ruimtebeslag en versnippering

Kwartelkoning

De kwartelkoning broedt bij voorkeur in gemiddeld open terreinen met een kruidenrijke vegetatie, zoals uiterwaarden van rivieren. Echter ook extensief beheerd gras- of akkerland, veenweidegebieden en incidenteel rietvelden, grienden, bosaanplantingen en boomgaarden behoren tot het broedbiotoop. Het voedsel bestaat voornamelijk uit insecten en andere ongewervelde dieren. Het voorkomen in Nederland is tegenwoordig grotendeels beperkt tot het Gelderse rivierengebied en de provincies Friesland en Groningen (Krijgsveld et al. 2008). Twee belangrijke kenmerken bepalen geschikt broedhabitat voor kwartelkoningen: de vegetatie moet ten minste 20-30 cm hoog zijn en voldoende dekking bieden. Te dichte vegetatie, zoals bijvoorbeeld in bemeste graslanden, wordt gemeden. De dichtheid aan stengels is daar dusdanig dat de vogels moeite hebben er doorheen te lopen. De meeste kwartelkoningen vinden we daarom in extensieve hooilanden, vaak in rivier- en beekdalen, waar door de vochtige bodem doorgaans later in het seizoen wordt gemaaid (vogelbescherming.nl).

Voor de kwartelkoning geldt in het Natura 2000-gebied een uitbreidingsdoelstelling ten aanzien van omvang en/of verbetering van de kwaliteit van het leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 160 paren. Het aantal in het doel is afgeleid van de som (158 broedparen) van de maxima van de afzonderlijke deelgebieden vanaf 1999. Er is een verbeteropgave voor het leefgebied omdat de lokale trend de laatste tien jaren sterk negatief is. Tussen 1999 en 2011 fluctueerde het aantal paren tussen 10 en 135.Het gebied levert echter voldoende draagkracht voor meerdere sleutelpopulaties (ministerie EZ, 2014).

De uiterwaard ten noorden van de oude IJsselbrug is aangewezen als kerngebied voor de kwartelkoning (zie bijlage 3). Alle waarnemingen van de kwartelkoning vanaf 2012 bevinden zich tot op heden echter alleen ten zuiden van de oude IJsselbrug. Op de grens van het plangebied is aan de zuidzijde één verblijfplaats van de kwartelkoning waargenomen.

De voorgenomen verruiming van de beek en toename van recreatie vinden deels plaats in potentieel leefgebied van de kwartelkoning: deels in het kerngebied ten noorden van de brug (geen waarnemingen van de soort) en deels in het gebied ten zuiden van de brug (geen kerngebied, maar wel waarneming van de soort). Een toename van plas-dras en wateroppervlak is in beginsel niet gunstig voor de kwartelkoning aangezien dit biotoop geen leefgebied vormt voor de soort. De nieuwe gebiedsinrichting rond de Oude IJsselbrug is daardoor ongunstig voor de potentiele draagkracht van het plangebied voor de kwartelkoning en brengt een (niet-significant) negatief effect op het uitbreidingsdoel met zich mee. Echter, door aanpassing van het maaibeheer (zie verderop onder kopje ‘Geluid/trillingen/licht/optische verstoring - eindsituatie (recreatie)’) worden de effecten hiervan gemitigeerd en blijft de geschiktheid van het gebied voor de kwartelkoning tenminste gelijk en neemt naar verwachting toe. Daarnaast geldt dat het Natura 2000-gebied in de huidige situatie reeds voldoende draagkracht heeft (ministerie EZ, 2014). Aanvullend dient tevens opgemerkt te worden dat binnen het plangebied geen verblijfplaatsen van de kwartelkoning bekend zijn. Aantasting van actief leefgebied en/of van individuele exemplaren van de kwartelkoning is dus uitgesloten.
Geconcludeerd wordt dat er sprake is van niet-significant negatieve effecten op het instandhoudingsdoel ‘uitbreiding oppervlakte leefgebied’ ten aanzien van ruimtebeslag en versnippering, maar dat dit gemitigeerd wordt door aanpassingen in het maaibeheer.

Porseleinhoen
Het porseleinhoen is aanwezig ten zuiden van de Oude IJsselbrug. Dit deel is tevens aangewezen als kerngebied voor de soort. Het porseleinhoen soort is afhankelijk van goed ontwikkelde moerasachtige vegetatie en voldoende rust. Belangrijk kenmerk van het leefgebied is het voorkomen van lage, kruidachtige vegetaties in permanent, 10-20 cm diep water. Het porseleinhoen broedt in dichte vegetaties (riet, zeggen, grassen) in ondiep water op een (zelfgebouwde) verhoging iets boven het waterpeil. De soort verzamelt voedsel in ondiep water (minder dan 15 cm) of op slik, bijna altijd in de dekking van vegetatie (vogelbescherming.nl). Het porseleinhoen prefereert natte en moerassige terreinen, zoals hoogvenen, natte graslanden, zoetwatermoerassen, geïnundeerde uiterwaarden en verlandingszones van kleiputten, met langdurig plas-dras staande gras-, russen- of zeggenvegetatie in liefst open landschap met ondiep, voedselrijk water. De soort broedt ook wel in rietmoerassen en dichtbegroeide oevers van grachten en sloten. Het broedvoorkomen in Nederland beperkt zich grotendeels tot de laag- en hoogveenmoerassen, het rivierengebied en het IJsselmeergebied. Het voedsel bestaat grotendeels uit insecten en weekdieren, die worden gevangen in de slikranden (Krijgsveld et al. 2008).

Voor het porseleinhoen geldt in het Natura 2000 gebied een uitbreidingsdoelstelling ten aanzien van omvang en/of verbetering van de kwaliteit van het leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 40 paren. Vanwege de zeer ongunstige staat van instandhouding van de landelijke populatie en de negatieve lokale trend is herstel van de populatie gewenst. Het aantal in de doelstelling is afgeleid van de som (37 broedparen) van de maxima van de afzonderlijke deelgebieden vanaf 1999. In de periode 1999-2003 zaten er gemiddeld 19 broedparen in het gebied. Het Natura 2000 gebied heeft echter voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie (ministerie EZ, 2014).

Hoewel de hele uiterwaard ten zuiden van de oude IJsselbrug is aangewezen als kerngebied voor het porseleinhoen, beperken de verblijfplaatsen vanaf 2012 zich tot het zuiden van de uiterwaard (zie bijlage 3). De afstand van het meest nabij gelegen verblijfplaats tot het plangebied bedraagt meer dan een kilometer. Binnen het plangebied en directe omgeving zijn in het geheel geen verblijfplaatsen van de porseleinhoen bekend.

De beoogde herinrichting van de beek is gunstig voor het porseleinhoen. Het leidt tot nieuw potentieel leefgebied (zowel foerageergebied als broedgebied). Belangrijk daarbij is de aanwezigheid van plas-dras situaties waarbij moerasvorming mogelijk is en met voldoende inundatie in de broedperiode. Geconcludeerd wordt dat er sprake is van een positief effecten op de instandhoudingsdoelen van het porseleinhoen ten aanzien van ruimtebeslag en versnippering.

Overige broedvogelsoorten
Van overige kwalificerende vogelsoorten voor het Natura 2000 gebied zijn in de huidige situatie geen waarnemingen binnen het plangebied. De Tichelbeeksewaard is voor deze soorten dan ook niet aangewezen als kerngebied. Voor drie soorten (roerdomp, woudaapje en grote karekiet) is er een uitbreidingsdoelstelling voor het totale Natura 2000-gebied. In het deelgebied Uiterwaarden IJssel liggen de beste potenties in de Havikerwaard (provincie Gelderland 2015). De voorgenomen verruiming van de beek nabij de Oude IJsselbrug staat de uitbreidingsdoelstelling niet in de weg. Een toename van water en natte oevers is gunstig voor bovengenoemde moerasvogels. Voor de overige broedvogelsoorten wordt geconcludeerd dat er geen negatief effect is ten aanzien van ruimtebeslag en versnippering.

Verontreiniging
Zoals gemeld bij het kopje Verontreiniging in 2.4 (Habitatrichtlijnsoorten) leidt de voorgenomen herinrichting leidt niet tot verontreiniging in het gebied.

Geluid/trillingen/licht/optische verstoring - tijdelijk
Tijdens de aanlegwerkzaamheden is er sprake van verstoring in het gebied door geluid, trillingen en optische verstoring. Er zijn graafwerkzaamheden en activiteit door mensen. Zowel het porseleinhoen als de kwartelkoning staan niet bekend als gevoelig voor geluid, trillingen en optische verstoring (bijlage 2). Echter, aangezien er werkzaamheden plaatsvinden in bestaand broedbiotoop is het essentieel om tijdens de uitvoering rekening te houden met deze soorten. Dit kan door werkzaamheden buiten de gevoelige broedperiode te laten plaatsvinden. De broedperiode loopt globaal van april t/m juli (porseleinhoen) en van mei t/m juli (kwartelkoning). Door de inrichtingswerkzaamheden buiten deze periode te laten plaatsvinden wordt verstoring vermeden. Beide soorten overwinteren in Afrika waardoor negatieve beïnvloeding tijdens de winterperiode wordt uitgesloten.

Geluid/trillingen/licht/optische verstoring - eindsituatie (recreatie)
Het porseleinhoen en de kwartelkoning zijn matig verstoringsgevoelig. Voor hoenders in het algemeen is sprake van een verstoringsafstand van ca. 50 meter waarop dieren vluchten (bij foerageren) (Krijgsveld et al. 2008). Door de herinrichting van het plangebied is er sprake van een toename van recreatie ter hoogte van de Oude IJsselbrug. Een toename van recreanten is in beginsel niet gunstig voor de beide soorten vanwege de rust waarop zij gesteld zijn. Binnen het plangebied zijn echter geen verblijfplaatsen van de kwartelkoning en het porseleinhoen bekend. De beoogde toename van recreanten rond de Oude IJsselbrug is weliswaar ongunstig voor de draagkracht van het plangebied, maar aangezien het Natura 2000-gebied in de huidige situatie reeds voldoende draagkracht heeft (ministerie EZ, 2014) is er geen sprake van aantasting van de instandhoudingsdoelstelling.

Aanvullend geldt dat in de eindsituatie het maaibeheer in het plangebied en daarbuiten wordt afgestemd op het broedgedrag van de kwartelkoning en het porseleinhoen. Hierdoor wordt een positief effect bereikt. Het oranje blok in figuur 2.2 geeft de globale begrenzing van het plangebied weer. Tussen het noordelijk en zuidelijk wandelpad in het oranje blok vindt verruiming van de watergang plaats en worden de wandelpaden en uitzichtpunten gerealiseerd. Binnen het grotere, groene blok is de gemeente Zutphen grondeigenaar en worden maaibeheerpakketten overeengekomen met de pachters (SNL(+)-pakketten). Deze maaibeheerpakketten worden afgestemd ten gunste van de kwartelkoning en het porseleinhoen (zie hoofdstuk 4). Door middel van het maaibeheer kunnen ook de recreanten beter gestuurd worden doordat de hogere, ongemaaide vegetatie onaantrekkelijk wordt om te betreden. Hoewel een toename van recreanten beoogd is, zullen deze geconcentreerder aanwezig zijn op de paden en minder tot niet in het open veld. Hierdoor ontstaat meer rust in de vegetatie waardoor de geschiktheid voor de kwartelkoning en het porseleinhoen op die plekken toe zal nemen.

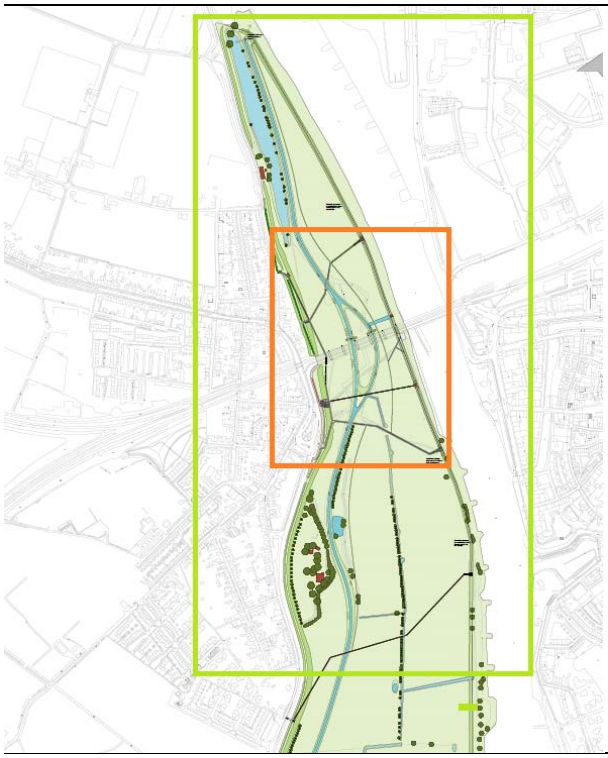

Figuur 2.2 Plangebied (oranje) en gebied waar maaibeheer wordt geoptimaliseerd voor kwartelkoning (groen) - indicatief

Geconcludeerd wordt dat ten aanzien van verstoring in de eindsituatie meer recreanten verwacht worden, maar dat deze door middel van een aangepast maaibeheer gestuurd kunnen worden tot op de paden. Hierdoor ontstaat meer rust in het plangebied. Het effect op de instandhoudingsdoelstelling (uitbreiding omvang en/of verbetering leefgebied) is daarom positief voor kwartelkoning, porseleinhoen en overige broedvogelsoorten.

Stikstofdepositie - tijdelijk

Vanwege het gebruik van machines met verbrandingsmotor brengen de werkzaamheden een emissie van stikstof met zich mee. De depositie daarvan zou negatieve effecten kunnen veroorzaken op voor stikstofdepositie gevoelige vegetaties. De leefgebieden van de volgende broedvogelsoorten met instandhoudingsdoel in Rijntakken zijn als (deels) gevoelig voor stikstof aangemerkt: dodaars, ijsvogel, oeverzwaluw, roerdomp, watersnip, woudaapje, zwarte stern en mogelijk kwartelkoning (Effectenindicator Ministerie van EZ, 2015). De leefgebieden van deze soorten komen overeen met de habitattypen H2140A, H2190B, H2190C, H3130, H3160, H4010a, H6410, H7110A, H7110B en H7120.

Ook zijn de leefgebieden corresponderend met habitattypen H1330A en H6510B mogelijk stikstofgevoelig (Ministerie van EZ, 2015b). Van de hiervoor genoemde leefgebieden / habitattypen heeft alleen H6510B een instandhoudingsdoel in Natura 2000-gebied Rijntakken. Stikstofdepositie in habitattype H6510B (glanshaver- en vossenstaarthooilanden (grote vossenstaart)) is mogelijk van invloed op het broedsucces van de kwartelkoning vanwege een potentiele afname van prooibeschikbaarheid. Effecten op H6510B zijn beschreven in het depositierapport (Tauw, 2015). Hierin wordt geconcludeerd dat geen sprake is van (significant) negatieve effecten.

2.6 Effecttoetsing vogelrichtlijnsoorten, onderdeel niet-broedvogels

Verspreid over het hele plangebied zijn waarnemingen van diverse niet-broedvogelsoorten (zie bijlage 4). Dit betreft aalscholver, bergeend, fuut, grutto, kievit, kolgans, kuifeend, meerkoet, nonnetje, scholekster, smient, tureluur, wilde eend, wintertaling, wilde zwaan en wulp.

Ruimtebeslag en versnippering

De aanpassingen aan de beek vinden plaats binnen uiterwaardgebied. In de Passende Beoordeling die eerder voor de inrichting van een stroomgeul door het plangebied is opgesteld worden significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de niet-broedvogels uitgesloten (Arcadis 2-11b). De verbreding van de beek is een vergelijkbaar type ingreep, echter beduidend minder grootschalig dan de stroomgeul. In de Passende Beoordeling is het volgende opgenomen:

- Tafeleend, kuifeend, wilde eend, kleine zwaan, wilde zwaan, nonnetje, aalscholver en meerkoet: in de toekomstige situatie neemt de hoeveelheid open water toe. Bovengenoemde soorten profiteren hiervan, omdat deze vogels in het water foerageren. Omdat het foerageergebied vergroot wordt, zijn negatieve effecten uitgesloten. Waarschijnlijk is er sprake van een positief effect
- Kolgans, grauwe gans en smient: De huidige aantallen kolganzen en grauwe ganzen in het gehele Natura 2000-gebied Uiterwaarden IJssel liggen boven de daarvoor vastgestelde doelaantallen. Daarnaast is de trend voor deze soorten ook stabiel tot positief. Het huidige aantal smienten in de Uiterwaarden IJssel is lager dan het doelaantal en de trend is negatief. Hier zou mogelijk aantasting van het doelaantal kunnen optreden. Uit de uitgevoerde draagkrachtberekening in de Passende Beoordeling is gebleken dat de draagkracht van de uiterwaard ook in de nieuwe situatie (aanleg van een geul) voldoende groot is voor het voeden van de huidige aantallen grasetende niet-broedvogels
- Wulp: Voor deze soort zal het areaal foerageergebied, bestaand uit weilanden, enigszins afnemen door de aanleg van de geul (alleen open water). De kwaliteit van het voedselgebied neemt toe door de ontwikkeling van slikkige oevers, waardoor het voedselaanbod gelijk blijft

- Grutto, scholekster, tureluur en kievit: door afname van het oppervlak door de aanleg van de geul (open water) is er een zeer beperkte afname van het huidige seizoensgemiddelde van deze soorten mogelijk. De kwaliteit kan echter verbeteren vanwege de aanwezigheid van slikkige oevers en het toepassen van extensief hooilandbeheer (Arcadis 2011b)

Voor de herinrichting van het plangebied rond de Oude IJsselbrug zijn dezelfde conclusies voor de niet-broedvogels van toepassing. Voor de weidevogels wulp, grutto, scholekster, tureluur en kievit kan gekozen worden om de beek te voorzien van slikkige oevers en voor het weidegebied een extensief hooilandbeheer toe te passen. Zoals beschreven bij het voorgaande onderdeel 'broedvogels' is hierin voorzien, waardoor geen negatieve effecten verwacht worden. Zie hoofdstuk 4 voor een nadere uitwerking van de maatregelen.

Verontreiniging
Zoals gemeld bij het kopje Verontreiniging in 2.4 (Habitatrichtlijnsoorten) leidt de voorgenomen herinrichting leidt niet tot verontreiniging in het gebied.

Geluid/trillingen/licht/optische verstoring - tijdelijk
Tijdens de aanlegwerkzaamheden is er sprake van verstoring in het gebied door geluid, trillingen en optische verstoring. Er zijn graafwerkzaamheden en activiteit door mensen. Diverse niet-broedvogelsoorten staan bekend als gevoelig voor geluid, trillingen en optische verstoring (bijlage 2). Het is essentieel om tijdens de uitvoering rekening te houden met deze soorten. Dit kan door werkzaamheden buiten de gevoelige periode, namelijk het winterseizoen, te laten plaatsvinden. Een optimale periode voor de aanlegwerkzaamheden waarbij rekening wordt gehouden met de gevoelige perioden van broedvogels en niet-broedvogels, is de periode net voor de winter (september/oktober). Werkzaamheden tijdens het broedseizoen zijn mogelijk mits onder begeleiding van een ter zake kundig ecoloog.

Geluid/trillingen/licht/optische verstoring - eindsituatie (recreatie)
De niet-broedvogelsoorten zijn in het algemeen verstoringsgevoelig. In de huidige situatie wordt het plangebied als foerageergebied gebruikt door onder andere scholekster, kievit, tureluur en wulp. Er is geen sprake van een afname aan fysieke foerageermogelijkheden (zie Ruimtebeslag en versnippering) maar de aanwezigheid van recreanten kan het gebied op wel minder aantrekkelijk maken om te foerageren. Door middel van het aangepaste maaibeheer waarbij de recreanten beter gestuurd kunnen worden wordt dit echter teniet gedaan. Daarnaast geldt dat de Uiterwaarden IJssel en Rijntakken als geheel voldoende foerageermogelijkheden voor de aanwezige niet-broedvogels biedt: het gebied is voldoende draagkrachtig, waardoor er geen sprake is van negatieve effecten op de niet-broedvogels.

Stikstofdepositie - tijdelijk
Vanwege het gebruik van machines met verbrandingsmotor brengen de werkzaamheden een emissie van stikstof met zich mee. De depositie daarvan zou negatieve effecten kunnen veroorzaken op voor stikstofdepositie gevoelige vegetaties. De leefgebieden van de volgende niet-broedvogelsoorten met instandhoudingsdoel in Rijntakken zijn als (deels) gevoelig voor stikstof aangemerkt: grutto, kemphaan en pijlstaart (Effectenindicator Ministerie van EZ, 2015). De leefgebieden van deze soorten komen overeen met de habitattypen H3130, H4010A, H6230 en H6410. Mogelijk zijn ook de leefgebieden corresponderend met de habitattypen H1310B, H1330A, H1330B en H6510B gevoelig voor stikstof.
Van de hiervoor genoemde leefgebieden/habitattypen heeft alleen H6510B een instandhoudingsdoel in Natura 2000-gebied Rijntakken. Stikstofdepositie in habitattype H6510B (glanshaver- en vossenstaarthooilanden (grote vossenstaart)) is mogelijk van invloed op het leefgebied van de grutto, door afname van prooibeschikbaarheid. De effecten van stikstofdepositie op dit habitattype zijn getoetst in het depositierapport (Tauw, 2015). Hierin wordt geconcludeerd dat geen sprake is van (significant) negatieve effecten.

2.7 Conclusies toetsing Natuurbeschermingswet 1998

Er is getoetst of er sprake kan zijn van (significant) negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000 gebied Rijntakken onderdeel Uiterwaarden IJssel. Geconcludeerd is dat er in beginsel sprake is van niet-significant negatieve effecten op het instandhoudingsdoel ‘uitbreiding oppervlakte leefgebied’ ten aanzien van ruimtebeslag en versnippering, maar dat dit gemitigeerd wordt door aanpassingen in het maaibeheer. Daarnaast zijn een aantal randvoorwaarden van toepassing. Deze randvoorwaarden zijn met name gelegen in een verbeterde inrichting van het gebied ten gunste van de porseleinhoen (uitbreiding plas-dras) en optimalisatie van het maaibeheer ten gunste van zowel de kwartelkoning als het porseleinhoen (later maaien en het sturen van de recreatie). Daarnaast gelden voorwaarden tijdens de realisatiefase (zie hoofdstuk 5).

3 Toetsing Flora- en faunawet

In dit hoofdstuk wordt antwoord gegeven op de vraag of, en zo ja in welke mate, beschermde soorten plant- en diersoorten, beschermd door de Flora- en faunawet, door de beoogde activiteiten kunnen worden geschaad. Indien er schade op kan treden, dan wordt aangegeven of hiervoor aanvullende maatregelen en/of een ontheffing noodzakelijk is/zijn.

3.1 Hoe beschermt de Flora- en faunawet soorten?

De bescherming van inheemse dier- en plantensoorten is vastgelegd in de Flora- en faunawet (hierna Ffw). De wet maakt onderscheid in vier categorieën beschermde soorten namelijk:

- Tabel 1-soorten: De meest algemene, niet bedreigde soorten. Voor deze soorten geldt een vrijstellingsregeling bij ruimtelijke ontwikkelingen, bestendig gebruik of bestendig beheer en onderhoud. Deze soorten worden in dit rapport niet specifiek benoemd. Rode Lijstsoorten zonder beschermde status zijn evenmin opgenomen, omdat deze soorten niet allemaal bij wet beschermd zijn
- Tabel 2-soorten: Beschermde soorten. Hiervoor geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen, bestendig gebruik of bestendig beheer en onderhoud mits wordt gehandeld volgens een geaccordeerde en door de initiatiefnemer onderschreven gedragscode
- Tabel 3-soorten: Strikt beschermde soorten waaronder de Habitatrichtlijnsoorten en een selectie van bedreigde soorten. Eventuele effecten moeten voorkomen worden of er moet een ontheffing worden aangevraagd op grond van een wettelijk belang

De vierde categorie betreft de soortgroep vogels. Via de Ffw zijn alle broedende vogels en hun broedplaatsen, en de functionele omgeving van de broedplaatsen, beschermd. Van een beperkt aantal vogelsoorten zijn rust- en verblijfplaatsen en de functionele omgeving zelfs jaarrond beschermd. Bij de jaarrond beschermde vogelsoorten wordt onderscheid gemaakt in vijf categorieën: de nesten van categorie 1 tot en met 4 zijn in alle gevallen jaarrond beschermd, terwijl de nesten van categorie 5-soorten dat in principe alleen tijdens de broedperiode zijn. Hierbij geldt echter dat wanneer ‘zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden’ dat rechtvaardigen, ook de nesten van categorie 5 soorten jaarrond beschermd kunnen zijn.

In de Ffw is tevens een zorgplicht opgenomen die inhoudt dat handelingen, die nadelige gevolgen kunnen hebben voor planten en dieren, zoveel als mogelijk achterwege dienen te worden gelaten. Eventueel dienen ook maatregelen te worden genomen om dergelijke gevolgen te beperken. Deze zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend. Zie hiervoor ook: www.tauw.nl/natuurwetgeving/flora-en-faunawetgeving/zorgplicht.

3.2 Effecten op aanwezige soorten

In onderstaande tabel zijn de soorten weergegeven die zijn waargenomen binnen de uurhokken (5 x 5 km) waar het plangebied binnen valt. Dit zijn waarnemingen uit diverse (digitale) verspreidingsatlassen. In bijlage 6 zijn de beschikbare waarnemingen uit het plangebied zelf weergegeven (NDFF waarnemingen vanaf 2012).

Tabel 3.1 Beschermde soorten (tabel 2 en 3 van de Flora- en faunawet) binnen de uurhokken (5x5 km) waar het plangebied binnen valt

Soortgroep	Soortnaam	Wetsdocument	Wetsartikel
Grondgebonden zoogdieren	Bever	Ff-wet en HR	Tabel 3 en Bijlage IV
Grondgebonden zoogdieren	Boommarter	Ff-wet	Tabel 3
Grondgebonden zoogdieren	Das	Ff-wet	Tabel 3
Grondgebonden zoogdieren	Eekhoorn	Ff-wet	Tabel 2
Grondgebonden zoogdieren	Steenmarter	Ff-wet	Tabel 2
Grondgebonden zoogdieren	Waterspitsmuis	Ff-wet	Tabel 3
Vogels	Boomvalk	Ff-wet en VR	Cat. 1-4
Vogels	Buizerd	Ff-wet en VR	Cat. 1-4
Vogels	Gierzwaluw	Ff-wet en VR	Cat. 1-4
Vogels	Grote gele kwikstaart	Ff-wet en VR	Cat. 1-4
Vogels	Havik	Ff-wet en VR	Cat. 1-4
Vogels	Huismus	Ff-wet en VR	Cat. 1-4
Vogels	Kerkuil	Ff-wet en VR	Cat. 1-4
Vogels	Ooievaar	Ff-wet en VR	Cat. 1-4
Vogels	Ransuil	Ff-wet en VR	Cat. 1-4
Vogels	Roek	Ff-wet en VR	Cat. 1-4
Vogels	Slechtvalk	Ff-wet en VR	Cat. 1-4
Vogels	Sperwer	Ff-wet en VR	Cat. 1-4
Vogels	Steenuil	Ff-wet en VR	Cat. 1-4
Vogels	Wespendief	Ff-wet en VR	Cat. 1-4
Dagvlinders	Heideblauwtje	Ff-wet	Tabel 3
Libellen	Rivierrombout	Ff-wet en HR	Tabel 3 en Bijlage IV
Reptielen	Hazelworm	Ff-wet	Tabel 3
Reptielen	Levendbarende hagedis	Ff-wet	Tabel 2
Reptielen	Ringslang	Ff-wet	Tabel 3
Vaatplanten	Bijenorchis	Ff-wet	Tabel 2
Vaatplanten	Brede orchis, rietorchis & veenorchis	Ff-wet	Tabel 2

Soortgroep	Soortnaam	Wetsdocument	Wetsartikel
Vaatplanten	Gele helmbloem	Ff-wet	Tabel 2
Vaatplanten	Gevlekte orchis & bosorchis	Ff-wet	Tabel 2
Vaatplanten	Grote keverorchis	Ff-wet	Tabel 2
Vaatplanten	Gulden sleutelbloem	Ff-wet	Tabel 2
Vaatplanten	Kleine zonnedauw	Ff-wet	Tabel 2
Vaatplanten	Rapunzelklokje	Ff-wet	Tabel 2
Vaatplanten	Steenbreekvaren	Ff-wet	Tabel 2
Vaatplanten	Tongvaren	Ff-wet	Tabel 2
Vaatplanten	Veldsalie	Ff-wet	Tabel 2
Vaatplanten	Waterdrieblad	Ff-wet	Tabel 2
Vaatplanten	Wilde gagel	Ff-wet	Tabel 2
Vaatplanten	Wilde marjolein	Ff-wet	Tabel 2
Vissen	Bittervoorn	Ff-wet	Tabel 3
Vissen	Grote modderkruiper	Ff-wet	Tabel 3
Vissen	Houting	Ff-wet en HR	Tabel 3 en Bijlage IV
Vissen	Kleine modderkruiper	Ff-wet	Tabel 2
Vissen	Meerval	Ff-wet	Tabel 2
Vissen	Rivierdonderpad	Ff-wet	Tabel 2
Vissen	Rivierprik	Ff-wet	Tabel 3
Vleermuizen	Baardvleermuis	Ff-wet en HR	Tabel 3 en Bijlage IV
Vleermuizen	Franjestaart	Ff-wet en HR	Tabel 3 en Bijlage IV
Vleermuizen	Gewone dwergvleermuis	Ff-wet en HR	Tabel 3 en Bijlage IV
Vleermuizen	Gewone grootoorvleermuis	Ff-wet en HR	Tabel 3 en Bijlage IV
Vleermuizen	Kleine dwergvleermuis	Ff-wet en HR	Tabel 3 en Bijlage IV
Vleermuizen	Laatvlieger	Ff-wet en HR	Tabel 3 en Bijlage IV
Vleermuizen	Meervleermuis	Ff-wet en HR	Tabel 3 en Bijlage IV
Vleermuizen	Ruige dwergvleermuis	Ff-wet en HR	Tabel 3 en Bijlage IV
Vleermuizen	Tweekleurige vleermuis	Ff-wet en HR	Tabel 3 en Bijlage IV
Vleermuizen	Watervleermuis	Ff-wet en HR	Tabel 3 en Bijlage IV
Vleermuizen	Rosse vleermuis	Ff-wet en HR	Tabel 3 en Bijlage IV
Amfibieën	Kamsalamander	Ff-wet en HR	Tabel 3 en Bijlage IV
Amfibieën	Knoflookpad	Ff-wet en HR	Tabel 3 en Bijlage IV
Amfibieën	Poelkikker	Ff-wet en HR	Tabel 3 en Bijlage IV
Amfibieën	Rugstreeppad	Ff-wet en HR	Tabel 3 en Bijlage IV
Amfibieën	Alpenwatersalamander	Ff-wet	Tabel 2

Flora
Binnen het plangebied zijn geen waarnemingen van strenger beschermde plantensoorten (tabel 2 en 3 van de Flora- en faunawet) (zie bijlage 6) bekend. Ook bij eerder onderzoek zijn geen streng beschermde plantensoorten waargenomen (Arcadis 2011a). Wel zijn de brede wespenorchis en zwanenbloem (tabel 1 van de Flora- en faunawet) waargenomen in de omgeving van het plangebied. Het is mogelijk dat de zwanenbloem ook aanwezig is langs de oevers van de beek in het plangebied. Voor tabel 1-soorten van de Flora- en faunawet geldt een algemene vrijstelling, maar in het kader van de zorgplicht wordt aanbevolen om eventuele zwanenbloemen uit te steken en te verplaatsen naar oeverdelen die onaangetast blijven of te herplanten in de nieuwe oeverlijn.

Zoogdieren
Binnen het plangebied zijn geen waarnemingen van strenger beschermde grondgebonden zoogdieren (tabel 2 en 3 van de Flora- en faunawet) (zie bijlage 5). Van de das zijn waarnemingen bekend ten zuiden van de uiterwaard Tichelbeeksewaard. Het is mogelijk dat zij ook in de Tichelbeeksewaard foerageren. Zij worden niet zo noordelijk verwacht als het plangebied bij de Oude IJsselbrug, maar dit kan niet worden uitgesloten. De streng beschermde waterspitsmuis is bij onderzoeken in de Tichelbeeksewaard als geheel en in de nabije omgeving niet aangetroffen.

Door de verruiming van de Oekense beek kan ruimtebeslag optreden op foerageergebied van de das en leefgebied van algemeen beschermde zoogdieren. Er blijft echter ruim voldoende alternatief foerageergebied voor de das en leefgebied voor overige soorten over. Omdat er geen cruciaal foerageergebied verdwijnt, is er geen ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet voor de das benodigd. Voor de tabel 1 soorten van de Flora- en faunawet geldt een algemene vrijstelling. Wel is de zorgplicht van toepassing. In het kader van de zorgplicht is de aanbeveling om de graafwerkzaamheden in het gebied vanaf één kant uit te voeren zodat dieren kans hebben om te vluchten.

Vleermuizen
Hoewel vleermuizen zoogdieren zijn, worden deze vanwege hun afwijkende eigenschappen als afzonderlijke groep behandeld. Binnen het plangebied zijn geen waarnemingen van vleermuizen (zie bijlage 5). Waarschijnlijk wordt het plangebied wel gebruikt als foerageergebied. Tijdens een veldonderzoek in 2011 zijn gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis vastgesteld nabij het plangebied (Arcadis 2011a). In de Tichelbeeksewaard staan geen gebouwen waar vleermuizen in kunnen verblijven. Wel zijn er enkele bosschages met bomen die mogelijk geschikt zijn als verblijfplaats. Het plan voorziet echter niet in de kap van bomen.

Door de verruiming van de beek is er sprake van een positief effect op vleermuizen. Water en natuurvriendelijke oevers bieden een geschikt foerageergebied vanwege de aanwezigheid van vliegende insecten. Er is geen sprake van negatieve effecten door recreatie omdat vleermuizen ’s nachts actief zijn. Wel is het essentieel dat het plangebied onverlicht blijft. Dit geldt ook tijdens de aanlegwerkzaamheden.

Vogels, algemeen
Het plangebied is geschikt als broedbiotoop voor diverse vogelsoorten. In het algemeen geldt dat tijdens de aanlegwerkzaamheden broedende vogels niet mogen worden verstoord. Het is daarom noodzakelijk dat de aanlegwerkzaamheden buiten de broedperiode worden uitgevoerd (of worden gestart). In het algemeen wordt als periode voor het broedseizoen de periode maart t/m juli aangehouden. Echter, ook buiten deze periode zijn broedgevallen beschermd.

Vogels, vaste verblijfplaatsen
In de nabijheid van het plangebied zijn jaarrond beschermde nesten aanwezig van steenuil, ooievaar, buizerd en ransuil (zie bijlage 5). Deze soorten zijn hieronder nader beschouwd.

- Steenuil

Er zijn twee territoria van de steenuil aanwezig nabij het plangebied. De eerste ligt ten noorden van de oude IJsselbrug op enige afstand van het plangebied. Het tweede ligt aan de zuidzijde van het plangebied (zie bijlage 5). Bij het verruimen van de beek dient (met name bij het zuidelijke territorium) tijdens de realisatiefase rekening gehouden te worden met de steenuil. Qua foerageermogelijkheden bieden de nieuwe brede oevers geschikt foerageergebied, waardoor de draagkracht van het territorium naar verwachting zal toenemen. Er is evenmin sprake van negatieve effecten door recreatie omdat steenuilen ’s nachts actief zijn. Uitgangspunt is dat er geen bomen gekapt worden waardoor geen fysieke aantasting van bestaande voor de steenuil waardevolle elementen plaatsvindt.

- Ooievaar

De verblijfplaats van de ooievaar bevindt zich nabij het zuidelijke territorium van de steenuil (zie bijlage 5). Er is geen sprake van ruimtebeslag. De verblijfplaats ligt dusdanig ver buiten het plangebied dat geen negatieve effecten worden voorzien tijdens de realisatiefase of vanwege recreatie. Door de verruiming van de beek ontstaat er voor de ooievaar meer geschikt foerageergebied, dit is een positief effect.

- Buizerd en ransuil

De territoria van buizerd en ransuil bevinden zich helemaal in het zuiden van de uiterwaard (zie bijlage 5). De afstand tussen het plangebied en de territoria is dusdanig groot dat geen sprake is van negatieve effecten op buizerd en ransuil.

Reptielen
Er zijn geen waarnemingen van reptielen binnen het plangebied (bijlage 5). Ook bij eerder onderzoek werden reptielen in de gehele Tichelbeeksewaard uitgesloten (Arcadis 2011a).

Amfibieën
In het plangebied zijn geen waarnemingen van strenger beschermde soorten. Tijdens eerder veldwerk in de directe omgeving zijn alleen vier algemene amfibieënsoorten aangetroffen: kleine watersalamander, gewone pad, bruine kikker en bastaardkikker. Uit de wijdere omgeving zijn daarnaast de strenger beschermde soorten knoflookpad, rugstreeppad, poelkikker en kamsalamander bekend (zie tabel 3.1). Aangezien van amfibieën geen soortgericht onderzoek beschikbaar is, kan niet op voorhand worden uitgesloten dat deze soorten aanwezig zijn.

De knoflookpad en kamsalamander stellen zeer specifieke eisen aan hun voortplantingswater en directe omgeving. De huidige beekloop voldoet niet aan de eisen. Daarnaast zijn beide soorten gevoelig voor de aanwezigheid van vis in hun voortplantingswater. In alle onderzochte wateren is echter vis aanwezig. Bij de aanwezigheid van vis kunnen ze zich vrijwel niet voortplanten. Om deze reden worden beide soorten niet verwacht in het plangebied (Arcadis 2011a).

De rugstreeppad en poelkikker kunnen wel aanwezig zijn. De poelkikker is minder gevoelig voor de aanwezigheid van vis en stelt tevens minder specifieke voorwaarden aan zijn voortplantingswater. De huidige beek kan een voortplantingslocatie vormen voor de poelklikker. Het verruimen van de beek is in principe positief voor alle amfibieën, inclusief de poelkikker. Door de werkzaamheden af te stemmen op de potentiele aanwezigheid (worst case benadering) van de poelkikker, kunnen negatieve effecten op deze soort worden voorkomen.
De rugstreeppad is een echte pionierssoort. Kleine, ondiepe (regenwater) plasjes en laagtes kunnen voor de rugstreeppad al een voortplantingslocatie vormen. Omdat de rugstreeppad op het land leeft kan hij zich soms zeer snel in een (nieuw) gebied vestigen. Deze soort is echter niet bekend binnen 1 kilometer van het plangebied waardoor de initiatiefnemer op basis van de soortstandaard geen nader onderzoek uitvoert.

Vissen
In de omgeving van het plangebied is de bittervoorn aanwezig (zie bijlage 5). Oudere waarnemingen uit het gebied betreffen eveneens bittervoorn en ook kleine modderkruiper en rivierdonderpad (Arcadis 2011a). De rivierdonderpad wordt in het plangebied niet verwacht vanwege de afwezigheid van geschikt habitat (met name stenig substraat). De aanwezigheid van de bittervoorn en kleine modderkruiper is wel aannemelijk.

Het verruimen van de beek is positief voor de bittervoorn en kleine modderkruiper. Door de herprofilering wordt het wateroppervlak uitgebreid en is er meer variatie in diepte met ondiepe delen. Tijdens de uitvoeringswerkzaamheden kan er sprake zijn van negatieve effecten op de bittervoorn en kleine modderkruiper. De effecten kunnen worden voorkomen / verminderd door de werkzaamheden buiten de gevoelige periode van de vissen te verrichten. In het algemeen zijn de voortplantingsperiode en winterperiode de gevoelige perioden. Door de werkzaamheden in de beek buiten deze april tot en met augustus uit te voeren en te werken op basis van een ecologisch werkprotocol, kunnen effecten worden voorkomen.

Libellen
Diverse libellen zijn in de Ffw beschermd. Op basis van verspreidingsgegevens (Dijkstra et al. 2002; EIS-Nederland et al. 2007) worden binnen of nabij het plangebied de rivierrombout verwacht (zie tabel 3.1). Er vinden echter geen werkzaamheden aan de rivieroever plaats. Er is daarom geen sprake van mogelijke negatieve effecten op de rivierrombout.

Dagvlinders
Diverse dagvlinders hebben in de Ffw een beschermde status. Uit de Tichelbeeksewaard zijn geen waarnemingen van beschermde dagvlinders (zie bijlage 5 en Arcadis 2011a). Er is daarom geen sprake van een negatief effect op populaties van beschermde dagvlinders.

Overige ongewervelden
Als ongewervelden zijn in de Ffw naast dagvlinders en libellen ook enkele kevers (vliegend hert, brede geelrandwaterroofkever, gestreepte waterroofkever, juchtleerkever, vermiljoenkever en heldenbok), weekdieren (platte schijfhoren en bataafse stroommossel) en een kreeftachtige (de inheemse rivierkreeft) beschermd door de Ffw. In de Tichelbeeksewaard zijn geen waarnemingen van beschermde ongewervelden bekend (zie bijlage 5 en Arcadis 2011a). De aanwezigheid van en effecten op deze soorten worden dan ook uitgesloten.

3.3 Conclusies toetsing Flora- en faunawet

In tabel 3.2 zijn de beschermde tabel 2- en 3-soorten uit de Ffw opgenomen waarvan niet uitgesloten kan worden dat zij geschaad worden door de ingreep. De verbodsbepalingen uit de Ffw die daarbij overtreden worden zijn eveneens weergegeven.

Tabel 3.2 Door de Flora- en faunawet beschermde soorten (tabel 2/3 en vogels) die mogelijk geschaad worden

Soortgroep	Effecten	Verbodsbepalingen*
Flora	Geen (effecten op) tabel 2/3-soorten	Niet van toepassing
Zoogdieren	Geen (effecten op) tabel 2/3-soorten	Niet van toepassing
Broedvogels, *tijdens broedseizoen*	Geen (effecten op) vogels tijdens broedseizoen mits uitvoering buiten broedseizoen. Vastleggen in ecologisch werkprotocol.	Niet van toepassing
Broedvogels, *vaste verblijfplaatsen*	Geen (effecten op) vaste verblijfplaatsen mits rekening wordt gehouden met locaties steenuil. Vastleggen in ecologisch werkprotocol.	Niet van toepassing
Vleermuizen	Geen (effecten op) tabel 2/3-soorten Geen verlichting tijdens uitvoeringsfase. Vastleggen in ecologisch werkprotocol.	Niet van toepassing
Reptielen	Niet aanwezig	Niet van toepassing
Amfibieën	Effect tijdens aanlegwerkzaamheden op tabel 2/3-soorten voorkomen door mitigerende maatregelen. Uitwerken in ecologisch werkprotocol. Uitzondering mogelijk voor rugstreeppad: Nader onderzoek geadviseerd.	Artikel 11
Vissen	Effect tijdens aanlegwerkzaamheden voorkomen door mitigerende maatregelen. Uitwerken in ecologisch werkprotocol.	Artikel 11
Dagvlinders	Niet aanwezig	Niet van toepassing
Libellen	Geen (effecten op) tabel 2/3-soorten	Niet van toepassing
Overige ongewervelden	Niet aanwezig	Niet van toepassing

***Toelichting verbodsbepalingen tabel (zie voor volledige tekst Hoofdstuk 3 van de Ffw 'Algemene verbodsbepalingen'):**

Artikel 11: Verbod: wegnemen, verstoren, aantasten van verblijfplaatsen en voortplantingsplaatsen

De bittervoorn en kleine modderkruiper (vissen) en de poelkikker (amfibie) zijn mogelijk aanwezig in de beek in het plangebied. De uiteindelijke situatie is positief voor deze soorten. Effecten tijdens de uitvoering kunnen voorkomen worden door te werken in de juiste periode en omstandigheden (onder meer op basis van een goedgekeurde gedragscode en ecologisch werkprotocol).

In verband met de rugstreeppad in relatie tot de beoogde grondverzetwerkzaamheden, wordt aanbevolen om nader onderzoek naar de aanwezigheid van deze soort te doen. Hoewel deze soort niet bekend is binnen 1 kilometer van het plangebied (voorwaarde voor nader onderzoek uit de soortstandaard) wordt vanwege de eigenschap dat deze soort zich over grote afstanden verplaatst en zich zeer snel kan vestigen, onderzoek wel geadviseerd.

4 Ecologische inrichtingseisen

In onderstaand hoofdstuk zijn inrichtingseisen opgenomen voor het verecologiseren van de beek en het beheer van de gronden. Door aan deze eisen te voldoen zal naar verwachting een positief effect ontstaan voor onder meer de kwartelkoning en porseleinhoen. Echter, ook andere soorten kunnen profiteren van de nieuwe inrichting en beheer.

4.1 Inrichtingseisen beek

- Het porseleinhoen is een moerasvogel en broed in open moerassige terreinen (plas-dras). Het nieuwe profiel dient daarom voorzien te zijn van flauwe taluds, liefst met ondiepe vlakke delen op meerdere niveaus
- Het type vegetatie waar de porseleinhoen broed bestaat doorgaans uit biezen, zeggen, lisdodden en ander moerasplanten (hoogte minimaal 50 cm). Door behoud van de huidige oevervegetatie (terugplanten in het nieuwe talud) kan snel een hogere vegetatie verkregen worden. Aanvullend kan gebruik gemaakt worden voor zaadmengsels voor oever/moeras met de genoemde soorten. Geadviseerd wordt om aan te sluiten bij de vegetatie in het zuiden van de Tichelbeeksewaard, aangezien de soort daar reeds broedt
- De porseleinhoen broedt en foerageert vaak in plas-dras gebieden met 10-20 cm water. Tijdens het broedseizoen van de soort dient daarom gestreefd te worden naar dergelijke waterstanden in de ondiepe oevers van de beek
- Ten behoeve van weidevogels kunnen ook slikkige oeverdelen gecreëerd worden op/rond de hoogte van de waterlijn
- Het verdient de voorkeur om in de nieuwe situatie diepere delen in de watergang te creëren waar vissen naar toe kunnen vluchten om (tijdelijk) minder gunstige omstandigheden zoals droogte en strenge vorst te overbruggen

- Aandachtspunt: Het moet vaststaan dat de nieuwe inrichting niet leidt tot een toename in overstromingen van de graslanden tijdens het broedseizoen van de kwartelkoning. Overstroming in de winter kan echter wel positief zijn

4.2 Maaibeheer en recreatie

- De kwartelkoning broedt in de uiterwaarden in kruidenrijke vegetaties en extensief beheerd gras- of akkerland. De vegetatie moet tenminste 20-30 cm hoog zijn en voldoende dekking bieden. Dit betekent dat de vegetatie voorafgaand en tijdens het primaire broedseizoen van de kwartelkoning (mei t/m juli) niet gemaaid dient te worden. Omdat de jongen dan nog kwetsbaar zijn en om de soort de kans te geven om eventueel tweede legsel te kunnen uitbroeden dient echter niet eerder dan oktober gemaaid te worden
- Te dichte vegetatie, zoals bijvoorbeeld in bemeste graslanden, worden door de kwartelkoning gemeden. De dichtheid aan stengels is daar dusdanig dat de vogels moeite hebben er doorheen te lopen. De gronden dienen daarom niet bemest te worden zodat een ruigere en gevarieerdere vegetatie ontstaat
- Het maaisel dient te worden afgevoerd ten gunste van het verschralen en daarmee verruigen van de percelen
- Waar nodig kan, bij voorkeur gefaseerd, ook de oever- en/of moerasvegetatie gemaaid/verwijderd worden. Dit dient uitsluitend te gebeuren buiten het primaire broedseizoen van de porseleinhoen, te weten mei t/m juli. Omdat de jongen dan nog kwetsbaar zijn en om de soort de kans te geven om eventueel tweede legsel te kunnen uitbroeden dient echter niet eerder dan medio september gemaaid te worden
- Recreatie buiten de paden op de percelen die beheerd worden ten gunste van de kwartelkoning dient niet mogelijk te zijn. Dit betekent tevens dat in de broedperiode een aanlijngebod dient te gelden voor honden, of honden geheel worden verboden. *N.B.* In de praktijk blijkt dat een seizoensgebonden aanlijngebod voor verwarring kan zorgen, waardoor een jaarrond verbod voor honden of aanlijngebod de voorkeur heeft
- Om recreatief gebruik van de belangrijkste gebieden voor kwartelkoning en porseleinhoen te mitigeren kunnen klaphekjes geplaatst worden om de toegang te ontmoedigen

5 Conclusies en aanbevelingen

5.1 Natuurbeschermingswet 1998

Er is getoetst of er sprake kan zijn van (significant) negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000 gebied Rijntakken onderdeel Uiterwaarden IJssel. Geconcludeerd is dat er in beginsel sprake is van niet-significant negatieve effecten op het instandhoudingsdoel ‘uitbreiding oppervlakte leefgebied’ ten aanzien van ruimtebeslag en versnippering, maar dat dit gemitigeerd wordt door aanpassingen in het maaibeheer. Daarnaast dient er aan een aantal randvoorwaarden te worden voldaan. Deze randvoorwaarden zijn met name gelegen in verbeterde inrichting van het gebied (beekprofiel) ten gunste van de porseleinhoen en optimalisatie van het maaibeheer ten gunste van de kwartelkoning (zie hoofdstuk 4). Door middel van het maaibeheer dienen de recreanten daarnaast gestuurd worden zodat meer rust kan ontstaan voor zowel de kwartelkoning als het porseleinhoen.

Stikstofdepositie ten gevolge van emissies van de realisatiefase is in potentie van invloed op leefgebied van het porseleinhoen (broedvogel) en de grutto (niet-broedvogel) in habitattype H6510B (Glanshaver- en vossenstaarthooilanden) en van de kamsalamander in habitattype H3150 (Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden). De effectbeoordeling van stikstof op deze habitattypen is, evenals de effectbeoordeling op overige habitattypen, opgenomen in het depositierapport (Tauw, 2015). Daarin wordt geconcludeerd dat geen sprake is van (significant) negatieve effecten als gevolg van de stikstofemissie en -depositie.

Notabene: De potentiele effecten van stikstofemissie tijdens de realisatiefase op habitattypen zijn beschreven in een separaat onderzoeksrapport (Tauw, 2015).

5.2 Flora en faunawet

De bittervoorn en kleine modderkruiper (vissen) en de poelkikker (amfibie) zijn mogelijk aanwezig in de beek in het plangebied. De uiteindelijke situatie is positief voor deze soorten. Effecten tijdens de uitvoering kunnen voorkomen worden door te werken in de juiste periode en omstandigheden, onder meer op basis van een goedgekeurde gedragscode en ecologisch werkprotocol.

Nader onderzoek

Het uitgangspunt van de Flora- en faunawet is ‘Nee, tenzij’. Dit betekent dat alles wat schadelijk is voor de beschermde soorten verboden is (www.overheid.nl). Het uitsluiten van effecten is alleen mogelijk op basis van voldoende en actuele gegevens. Uit de ecologische effectbeoordeling van de Ffw volgt dat aanbevolen wordt om aanvullend onderzoek te verrichten naar de aanwezigheid van de rugstreeppad in verband met de grondverzetwerkzaamheden, aangezien deze soort zich over grote afstanden kan verplaatsen en zich snel kan vestigen.

5.3 Uitvoeringsmaatregelen

Uit de ecologische beoordeling van de herinrichting van het plangebied komen enkele randvoorwaarden naar voren. De voornaamste zijn hieronder beknopt weergegeven. De exacte voorwaarden dienen nader uitgewerkt en vastgelegd te worden in een ecologisch werkprotocol (en mogelijk uitgebreid te worden op basis van onderzoek rugstreeppad).

Periode

In het algemeen geldt dat tijdens de aanlegwerkzaamheden broedende vogels niet mogen worden verstoord. Het is daarom wenselijk dat de aanlegwerkzaamheden buiten de broedperiode worden uitgevoerd. In het algemeen wordt als periode voor het broedseizoen de periode maart t/m juli aangehouden. Het gaat echter om een broedgeval, ongeacht de datum. De optimale periode voor de aanlegwerkzaamheden waarbij rekening wordt gehouden met de gevoelige perioden van broedvogels (inclusief porseleinhoen en kwartelkoning) en niet-broedvogels, is de periode net voor de winter (september/oktober). Dit valt tevens buiten de kwetsbare periode van vissen en amfibieën. Voorwaarde is wel dat de luchttemperatuur boven het vriespunt moet liggen en er mag geen ijs aanwezig zijn in de watergang. Werkzaamheden tijdens het broedseizoen zijn eventueel mogelijk mits onder begeleiding van een ter zake kundig ecoloog.

Verlichting

Het is essentieel dat het plangebied onverlicht blijft. Dit geldt ook tijdens de aanlegwerkzaamheden. Het toepassen van (tijdelijke) verlichting dient alleen te gebeuren na beoordeling door een ter zake kundig ecoloog.

Werkzaamheden aan watergang

- Gefaseerd werken in ruimte en tijd
- Sliblaag, zoetwatermosselen en vegetatie dienen behouden te blijven en eventueel te worden herplant in de nieuwe oever
- Maak diepere delen waar vissen naar toe kunnen vluchten om (tijdelijk) minder gunstige omstandigheden te overbruggen

Algemeen

- Vanwege de verwachte toename van recreatiedruk is tevens het voorkomen van extra afval door recreatie in het gebied een aandachtspunt. Mogelijk kan dit door middel van monitoring gestuurd worden

5.4 Vervolg, planning, uitvoerbaarheid

Mitigatie versus compensatie
Alleen maatregelen die gericht zijn op het geheel en vooraf voorkomen van effecten (en overtreding van verbodsbepalingen) mogen ‘mitigatie’ genoemd worden. Wanneer maatregelen gericht zijn op het wegnemen van aanvankelijk optredende effecten, dienen deze als ‘compensatie’ aangemerkt te worden. In dat geval is dus ook sprake van negatieve effecten (Nbwet) of een overtreding van verbodsbepalingen (Ffwet). Bij compensatie is altijd sprake van een vergunning- (Nbwet) of ontheffingsplicht (Ffwet). In het geval van de Tichelbeeksewaard-noord is geen sprake van negatieve effecten die gecompenseerd hoeven te worden. Wel zijn er mitigerende maatregelen nodig ter voorkoming van negatieve effecten. Deze maatregelen dienen daarom niet losgekoppeld te worden van de beoogde nieuwe inrichting en gebruik van het gebied.

De mitigerende maatregelen zoals genoemd in dit rapport kunnen mogelijk nog uitgebreid/bijgesteld worden op basis van nader onderzoek naar de rugstreeppad.

Uitvoerbaarheid
Op basis van de in het voorliggende rapport beschouwde aspecten kan gesteld worden dat de het plan uitvoerbaar is. Hoewel de uitkomsten van nader onderzoek mogelijk nog invloed heeft op de details van de mitigerende maatregelen, wordt geconcludeerd dat het plan als ‘redelijkerwijs uitvoerbaar’ bestempeld kan worden. De planvormingsprocedure kan daarom ongehinderd doorgang vinden.

Geldigheid
Afhankelijk van de tijd tussen onderliggend onderzoek en de uitvoering van de werkzaamheden, kan een actualiserend of aanvullend onderzoek noodzakelijk zijn naar de aanwezigheid van beschermde planten- en diersoorten. De conclusies van dit onderzoek zijn daarom hooguit enkele jaren geldig.

6 Literatuur

Arcadis, 2011a. Ruimte voor de rivier projecten dijkverleggingen Cortenoever en Voorsterklei en een geul in de Tichelbeeksewaard, Snip 3, cotivo om natuur toetsing Flora- en faunawet.

Arcadis, 2011b. Ruimte voor de rivier projecten dijkverleggingen Cortenoever en Voorsterklei en een geul in de Tichelbeeksewaard, Snip 3, Passende Beoordeling Natuurbeschermingswet.

Arcadis, 2011c. Ruimte voor de rivier projecten dijkverleggingen Cortenoever en Voorsterklei en een geul in de Tichelbeeksewaard, Snip 3, cotivo om Milieu Effect Rapportage.

Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff & de Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland. Verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). Nederlandse Fauna 7. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Broekhuizen S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft, 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Dijkstra, K.D. B., V.J. Kalkman, R. Ketelaar & M.J.T. van der Weide, 2002. De Nederlandse libellen (Odonata). Nederlandse fauna 4. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

EIS-Nederland, de Vlinderstichting & de Nederlandse vereniging voor Libellenstudie, 2007. Waarnemingenverslag 2007. Dagvlinders, libellen en sprinkhanen. European Invertebrate Survey - Nederland, de Vlinderstichting & de Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie.

Gemeente Zutphen, 2014. Projectvoorstel Tichelbeeksewaard, 17-04-2014.

Herder J.E., A. van Diepenbeek & R.C.M. Creemers, 2009. Verspreidingsonderzoek reptielen en amfibieën 2008. Rapport 2009-03. Stichting RAVON, Nijmegen.

Hunink-Verwoerd, 2015. Quick scan flora en fauna IJsselkade te Zutphen. Econsultancy, Doetinchem.

Krijgsveld K.L., R.R. Smits & J. van der Winden, 2008. Verstoringsgevoeligheid van vogels. Bureau Waardenburg bv en Vogelbescherming Nederland.

Limpens H., K. Mostert & W. Bongers, 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Ministerie van Economische Zaken, 2014. Aanwijzingsbesluit Natura 2000 gebied Rijntakken.

Ministerie van Economische Zaken, 2015a. Natura 2000-gebied Rijntakken - deelgebied Uiterwaarden IJssel. http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase.aspx?subj=n2k&groep=1&id=n2k38&topic=gevoeligheid. 21 december 2015.

Ministerie van Economische Zaken. 2015b. Rapport Herstelstrategieën stikstofgevoelige habitats. Bijlagen deel 2. http://pas.natura2000.nl/files/deel_ii_bijlagen.pdf.

Ministerie van Economische Zaken, 2015c. Gebiedsbeschrijving Natura 2000-gebied Rijntakken - deelgebied Uiterwaarden IJssel. http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase.aspx?subj=n2k&groep=5&id=n2k038&topic=doelstelling. 18 december 2015.

Provincie Gelderland, 2015. Ontwerpbeheerplan Natura 2000 gebied Rijntakken, werkversie 20150215.

Website: http://soortprotocollenflora-enfaunawet.stowa.nl/documents/soortprotocollenflora-enfaunawet/porseleinhoen.pdf.

Website: http://soortprotocollenflora-enfaunawet.stowa.nl/documents/soortprotocollenflora-enfaunawet/kwartelkoning.pdf.

Website: www.vogelbescherming.nl.

Tauw, 2016. Ecologische toetsing tijdelijke stikstofemissie Tichelbeeksewaard. R002-1230253BJF-rlk-V03-NL.

Bijlage

1

Effectenindicator instandhoudingsdoelstellingen Rijntakken

Storingsfactor	1 Oppervlakteverlies	2 Versnippering	3 Verzuring door N-depositie uit de lucht	4 Vermesting door N-depositie uit de lucht	7 Verontreiniging	8 Verdroging	13 Verstoring door geluid	14 Verstoring door licht	15 Verstoring door trilling	16 Optische verstoring	18 Verandering in populatiedynamiek
Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden	🟧	🟧	🟧	🟧	🟧	🟥	☒	☒	☒	🟧	🟧
Beken en rivieren met waterplanten	🟧	🟧	🟩	🟩	🟧	🟥	☒	☒	☒	🟧	🟧
Slikkige rivieroevers	🟧	🟧	🟩	🟩	🟧	🟥	☒	☒	☒	🟧	🟧
*Stroomdalgraslanden	🟧	🟧	🟥	🟥	🟧	🟩	☒	☒	☒	🟧	🟧
Ruigten en zomen	🟧	🟧	🟧	🟧	🟧	🟥	☒	☒	☒	🟧	🟧
Glanshaver- en vossenstaarthooilanden	🟧	🟧	🟧	🟧	🟧	🟧	☒	☒	☒	🟧	🟧
Droge hardhoutooibossen	🟧	🟧	🟧	🟧	🟧	🟩	☒	☒	☒	🟧	🟧
Bever	🟧	🟧	🟩	🟩	🟥	🟥	🟧	🟩	🟧	🟥	🟧
Bittervoorn	🟥	🟥	🟧	🟧	🟥	🟥	🟥	🟧	🟥	🟧	🟧
Elft	🟥	🟥	🟩	🟩	🟥	🟧	🟧	...	🟧	...	🟧
Grote modderkruiper	🟥	🟥	🟧	🟧	🟥	🟥	🟥	🟧	🟥	🟧	🟧
Kamsalamander	🟥	🟥	🟥	🟥	🟥	🟥	...	...	...	...	🟧
Kleine modderkruiper	🟥	🟥	🟧	🟧	🟥	🟥	🟥	🟧	🟥	🟧	🟧
Meervleermuis	🟧	🟥	🟩	🟩	🟧	🟧	🟧	🟥	🟧	🟧	🟧
Rivierdonderpad	🟥	🟥	🟩	🟩	🟥	🟥	🟧	...	🟧	...	🟧
Rivierprik	🟥	🟥	🟩	🟩	🟥	🟥	🟧	...	🟧	...	🟧
Zalm	🟥	🟥	🟩	🟩	🟥	🟥	🟧	...	🟧	...	🟧
Zeeprik	🟥	🟥	🟩	🟩	🟥	🟥	🟧	...	🟧	...	🟧

- zeer gevoelig
- gevoelig
- niet gevoelig
- n.v.t.
- ... onbekend

Storingsfactor	1	2	3	4	7	8	13	14	15	16	18
	Oppervlakteverlies	Versnippering	Verzuring door N-depositie uit de lucht	Vermesting door N-depositie uit de lucht	Verontreiniging	Verdroging	Verstoring door geluid	Verstoring door licht	Verstoring door trilling	Optische verstoring	Verandering in populatiedynamiek

Aalscholver (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Aalscholver (niet-broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Bergeend (niet-broedvogel)	■	☒	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Blauwborst (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Brandgans (niet-broedvogel)	■	☒	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Dodaars (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Dodaars (niet-broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Fuut (niet-broedvogel)	■	☒	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Goudplevier (niet-broedvogel)	■	☒	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Grauwe Gans (niet-broedvogel)	■	☒	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Grote karekiet (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Grutto (niet-broedvogel)	■	☒	■	■	■	■	■	■	■	■	■
IJsvogel (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Kemphaan (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Kemphaan (niet-broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Kievit (niet-broedvogel)	■	☒	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Kleine Zwaan (niet-broedvogel)	■	☒	■	■	■	■	■	■	...	■	■
Kolgans (niet-broedvogel)	■	☒	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Krakeend (niet-broedvogel)	■	☒	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Kuifeend (niet-broedvogel)	■	☒	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Kwartelkoning (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Meerkoet (niet-broedvogel)	■	☒	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Nonnetje (niet-broedvogel)	■	☒	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Oeverzwaluw (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Pijlstaart (niet-broedvogel)	■	☒	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Porseleinhoen (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Roerdomp (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	...	■	■
Roerdomp (niet-broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	...	■	■
Scholekster (niet-broedvogel)	■	☒	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Slobeend (niet-broedvogel)	■	☒	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Smient (niet-broedvogel)	■	☒	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Tafeleend (niet-broedvogel)	■	☒	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Toendrarietgans (niet-broedvogel)	■	☒	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Tureluur (niet-broedvogel)	■	☒	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Watersnip (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Watersnip (niet-broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Wilde eend (niet-broedvogel)	■	☒	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Wilde Zwaan (niet-broedvogel)	■	☒	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Wintertaling (niet-broedvogel)	■	☒	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Woudaapje (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	...	■	■
Wulp (niet-broedvogel)	■	☒	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Zwarte Stern (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	...	■	■
Zwarte Stern (niet-broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	...	■	■

Bijlage

2

Uitsnede uit de habitattypenkaart Natura 2000 gebied Rijntakken (versie 30 januari 2015)

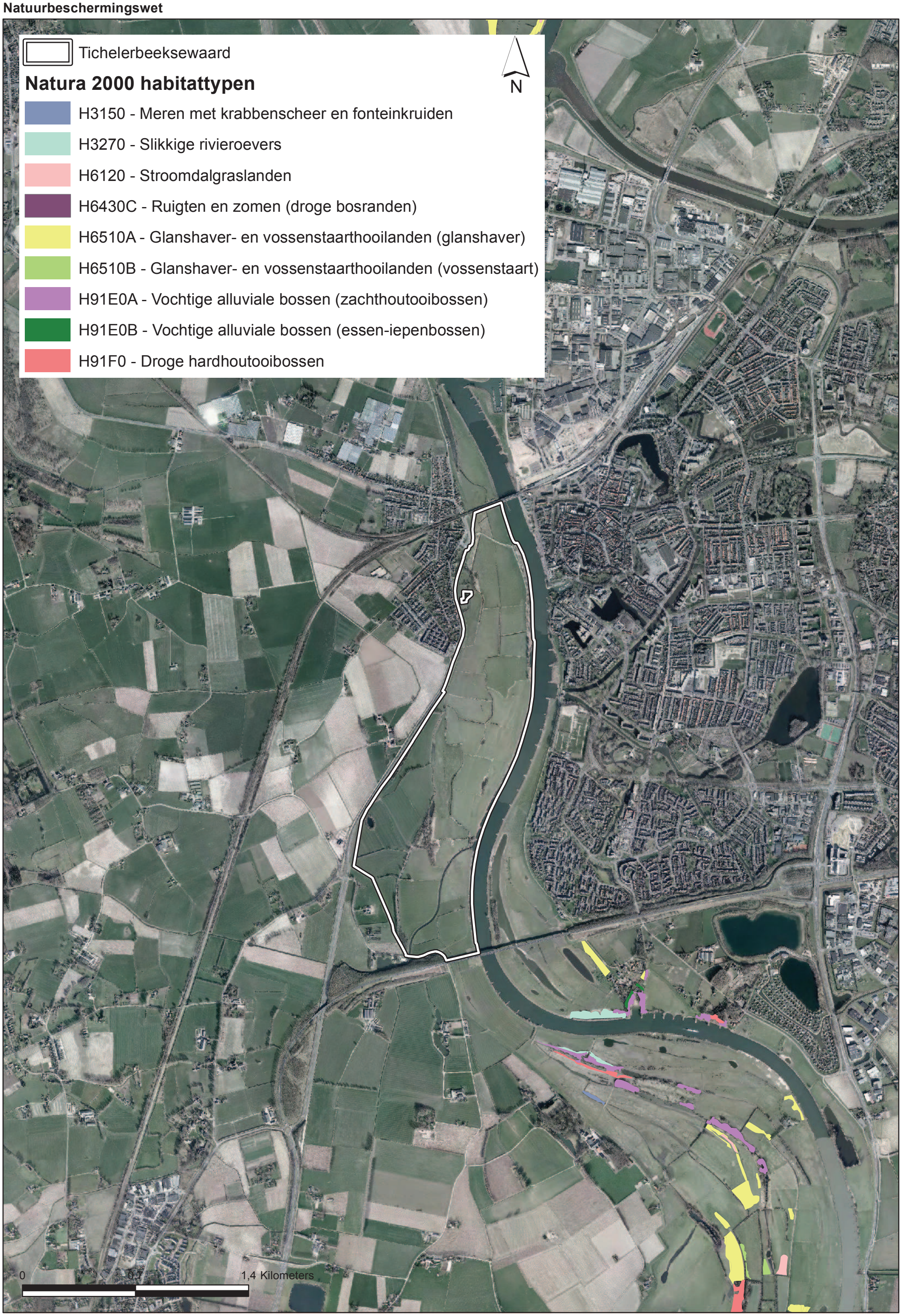
Tichelerbeeksewaard
Natura 2000 habitattypen
H3150 - Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden
H3270 - Slikkige rivieroevers
H6120 - Stroomdalgraslanden
H6430C - Ruigten en zomen (droge bosranden)
H6510A - Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (glanshaver)
H6510B - Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (vossenstaart)
H91E0A - Vochtige alluviale bossen (zachthoutooibossen)
H91E0B - Vochtige alluviale bossen (essen-iepenbossen)
H91F0 - Droge hardhoutooibossen
N
0
0,7
1,4 Kilometers

Bijlage

3

Verspreidingsgegevens habitatsoorten en broedvogels (Natura 2000 gebied Rijntakken)

Verblijfplaatsen
Vogels (verblijfplaatsen)
Vissen
Vogels (geen verblijfplaats)
Natura 2000-kerngebieden
Porseleinhoen
Kwartelkoning
Tichelerbeeksewaard
Kwartelkoning
Porseleinhoen
Bittervoorn
Kleine modderkruiper

Bijlage

4

Verspreidingsgegevens niet-broedvogels
(Natura 2000 gebied Rijntakken)

Natuurbeschermingswet

Bijlage

5

Verspreidingsgegevens soorten Flora- en faunawet

Flora- en faunawet - beschermde verblijfplaatsen

Tauw

Notitie

Contactpersoon Rob. Jansen en Benjamin Flierman

Datum 20 januari 2017

Kenmerk N002-1247085JJA-mwl-V01-NL

Toetsing Wet natuurbescherming Tichelbeeksewaard-noord, Zutphen

Actualisatie van ecologische effecttoetsingen op basis van vernieuwde wetgeving

Inleiding

Op 1 januari 2017 is de nieuwe Wet Natuurbescherming in werking getreden. Deze wet vervangt de huidige Natuurbeschermingswet (Natura 2000), Flora- en faunawet (soortbescherming) en de Boswet (kappen houtopstanden). In de voorliggende notitie is inzichtelijk gemaakt welke consequenties de wetswijziging heeft voor de plannen in de Tichelbeeksewaard-noord.

Wet Natuurbescherming

De Wet natuurbescherming (verder: Wnb) is ten aanzien van de gebiedsbescherming niet veranderd. De voorliggende actualisatie richt zich daarom uitsluitend op het onderdeel soortbescherming (voorheen Flora- en faunawet). Ten aanzien van soortbescherming treden namelijk wel diverse veranderingen op. De beschermde status van een groot aantal soorten komt te vervallen maar ook komen er diverse nieuwe soorten bij (zie tabel 1 achteraan het document). Tevens treden er veranderingen op ten aanzien van de verbodsbepalingen en de wettelijke gronden op basis waarvan hiervan ontheffingen aangevraagd en verleend kan worden.
In de voorliggende notitie is daarom de vergelijking gemaakt met de ‘oude’ kaders van de Flora- en faunawet zoals deze getoetst zijn in de ‘Ecologische toetsing Tichelbeeksewaard-noord’ (Tauw, 9 juni 2016, kenmerk R001-1230253BJF-baw-V02-NL).

In de overzichtstabel in bijlage 1 zijn de beschermde soorten weergegeven binnen de uurhokken (5x5 km) waar het plangebied binnen valt. Soorten in rood zijn onder de Wnb niet meer beschermd. Soorten in groen zijn met ingang van de Wnb wel beschermd. De rest van de soorten zijn met ingang van de Wnb nog steeds beschermd.

Toetsing gewijzigde soortbescherming Wnb

Flora

Op basis van verspreidingsgegevens worden geen vaatplanten verwacht die nu onder de Flora- en faunawet (verder: Ffw) nog niet beschermd zijn, maar dit in de Wnb wel worden. Negatieve effecten op beschermde planten die onder de Wnb beschermd worden, aanvullend op de Ffw-soorten, zijn uitgesloten. De invoering van de Wnb heeft daarom geen consequenties voor het project ten aanzien van vaatplanten.

Grondgebonden zoogdieren
Op basis van de huidige wettekst komt onder de Wnb de huidige vrijstelling voor tabel-1 soorten te vervallen. De provincie Gelderland heeft echter een vrijstellingslijst gepubliceerd waarop weer een vrijstelling wordt gegeven voor diverse soorten. Hierop staan ook diverse oude tabel-1 zoogdieren. Op basis hiervan wordt geconcludeerd dat er geen soorten binnen het plangebied te verwachten zijn, aanvullende op de soorten die al genoemd waren onder de Ffw. De invoering van de Wnb heeft daarom geen consequenties voor het project ten aanzien van grondgebonden zoogdieren.

Vleermuizen
Met betrekking tot vleermuizen verandert er niets in de Wnb ten opzichte van de Ffw. Wel moet de kleine dwergvleermuis aan de lijst met vleermuissoorten worden toegevoegd die in het plangebied kunnen voorkomen. De conclusies zoals getrokken bij de effectbeoordeling van de Ffw blijven echter onverminderd van kracht.

Vogels
Met betrekking tot algemene broedvogels verandert er weinig in de Wnb ten opzichte van de huidige Ffw. De huidige lijst van vogels met jaarrond beschermde nesten blijft gelden onder de Wnb. Algemene broedvogels blijven tijdens het broeden beschermd. De conclusies zoals getrokken bij de effectbeoordeling van de Ffw zijn daarom onveranderd.

Herpetofauna
Net zoals bij grondgebonden zoogdieren komt onder de Wnb de huidige vrijstelling voor tabel-1 soorten te vervallen. Zoals gemeld heeft de provincie Gelderland echter een vrijstellingslijst gepubliceerd waarop weer een vrijstelling wordt gegeven voor diverse soorten. Hierop staan ook diverse oude tabel-1 herpetofauna. Op basis hiervan wordt geconcludeerd dat er geen soorten binnen het plangebied te verwachten zijn, aanvullende op de soorten die al genoemd waren onder de Ffw. De invoering van de Wnb heeft daarom geen consequenties voor het project ten aanzien van amfibieën en reptielen.

Vissen
In de Wnb zijn veel vissoorten niet langer beschermd. Dit geldt onder andere voor de bittervoorn, kleine modderkruiper, meerval, rivierdonderpad en rivierprik. Daarnaast zijn er echter ook vissoorten die wel onder de Wnb bescherming genieten (zoals de kwabaal), maar niet onder Ffw. Eén daarvan die in de omgeving van de Tichelbeeksewaard kan voorkomen is de kwabaal. Dit is echter een vissoort uit de rivieren (en meren). De Tichelbeek voldoet niet aan de habitateisen van deze soort. Negatieve effecten op de kwabaal zijn daarom uitgesloten.

Ongewervelden
Ten opzichte van de Ffw heeft de Wnb één nieuwe ongewervelde die in het plangebied kan voorkomen. Dit is de kleine ijsvogelvlinder. De kleine ijsvogelvlinder heeft gevarieerde, vochtige gemende (loof)bossen als leefgebied. Het plangebied biedt daarmee geen geschikt habitat voor de kleine ijsvogelvlinder. Er zijn evenmin waarnemingen bekend in het plangebied of de directe omgeving ervan. Negatieve effecten op beschermde ongewervelden die onder de Wnb beschermd worden, aanvullend op de Ffw-soorten, zijn uitgesloten. De invoering van de Wnb heeft daarom geen consequenties voor het project ten aanzien van ongewervelden.

Conclusies
Op basis van de bovenstaande analyse blijkt dat, mits de concept vrijstelling van de Provincie Gelderland definitief wordt, geen sprake is van nieuwe soorten waarvoor nader onderzoek nodig is en/of effecten verwacht worden. De conclusies zoals vermeld in de ‘Ecologische toetsing Tichelbeeksewaard-noord’ (Tauw, 9 juni 2016, kenmerk R001-1230253BJF-baw-V02-NL) blijven daarmee onveranderd.

Onder de oude wettelijke kaders van de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet is geconcludeerd dat er geen noodzaak is voor het aanvragen van een ontheffing inzake de Ffw maar wel een vergunningsplicht geldt voor de Natuurbeschermingswet (Natura 2000). Omdat de nieuwe Wnb geen ecologisch inhoudelijke consequenties met zich meebrengt, betekent dit deze conclusies eveneens onveranderd blijven en geen noodzaak is voor het aanvragen van een ontheffing ten aanzien van soortbescherming, maar dat de vergunningaanvraag inzake gebiedsbescherming ongewijzigd is. Tijdens het opstellen van de voorliggende notitie is dit vergunningtraject nog lopende. Het ontwerpbesluit heeft reeds ter inzage gelegen.

Notabene: Aangezien de beschermde status van de vissen kleine modderkruiper en bittervoorn is komen te vervallen zijn de maatregelen zoals beschreven in paragraaf 2.5 van het ecologisch werkprotocol (Tauw, 31 mei 2016, kenmerk N001-1230253EDR-rlk-V01-NL) strikt wettelijk gezien niet meer relevant. Het is vanuit de algemene zorgplicht echter wel noodzakelijk om ecologisch verantwoord te kunnen werken. Daarnaast komt de beschermde (zowel Ffw als Wnb) poelkikker voor waardoor de werkzaamheden zoals genoemd in paragraaf 2.5 onverminderd van kracht blijven.

Bijlage 1. Overzichtstabel beschermde soorten Ffw en Nbw

Soortgroep	Soortnaam
Grondgebonden zoogdieren	Bever
Grondgebonden zoogdieren	Boommarter
Grondgebonden zoogdieren	Das
Grondgebonden zoogdieren	Eekhoorn
Grondgebonden zoogdieren	Otter
Grondgebonden zoogdieren	Steenmarter
Grondgebonden zoogdieren	Waterspitsmuis
Vogels	Boomvalk
Vogels	Buizerd
Vogels	Gierzwaluw
Vogels	Grote gele kwikstaart
Vogels	Havik
Vogels	Huismus
Vogels	Kerkuil
Vogels	Ooievaar
Vogels	Ransuil
Vogels	Roek
Vogels	Slechtvalk
Vogels	Sperwer
Vogels	Steenuil
Vogels	Wespendief
Dagvlinders	Heideblauwtje
Dagvlinders	Kleine ijsvogelvlinder
Libellen	Rivierrombout
Reptielen	Hazelworm
Reptielen	Levendbarende hagedis
Reptielen	Ringslang
Vaatplanten	Bijenorchis
Vaatplanten	Brede orchis, rietorchis & veenorchis
Vaatplanten	Gele helmbloem
Vaatplanten	Gevlekte orchis & bosorchis
Vaatplanten	Grote keverorchis
Vaatplanten	Gulden sleutelbloem
Vaatplanten	Kleine zonnedauw
Vaatplanten	Rapunzelklokje

Soortgroep	Soortnaam
Vaatplanten	Steenbreekvaren
Vaatplanten	Tongvaren
Vaatplanten	Veldsalie
Vaatplanten	Waterdrieblad
Vaatplanten	Wilde gagel
Vaatplanten	Wilde marjolein
Vissen	Bittervoorn
Vissen	Grote modderkruiper
Vissen	Houting
Vissen	Kleine modderkruiper
Vissen	Meerval
Vissen	Rivierdonderpad
Vissen	Rivierprik
Vissen	Kwabaal
Vleermuizen	Baardvleermuis
Vleermuizen	Franjestaart
Vleermuizen	Gewone dwergvleermuis
Vleermuizen	Gewone grootoorvleermuis
Vleermuizen	Kleine dwergvleermuis
Vleermuizen	Laatvlieger
Vleermuizen	Meervleermuis
Vleermuizen	Ruige dwergvleermuis
Vleermuizen	Tweekleurige vleermuis
Vleermuizen	Watervleermuis
Vleermuizen	Rosse vleermuis
Amfibieën	Kamsalamander
Amfibieën	Knoflookpad
Amfibieën	Poelkikker
Amfibieën	Rugstreeppad
Amfibieën	Alpenwatersalamander